

Oorlog 1940 - 1945

Willem Franssen

Oorlog 1940 - 1945

Willem Fransen

1920-1995

Ik was 19 jaar en het werd oorlog 1940-1945. Wat hier volgt is opgeschreven door *Wilhelmus Hubertus Fransen*. Dit zijn herinneringen uit de oorlog 1940-1945 en zijn echt gebeurd en nog veel meer. Wat allemaal weet ik niet meer het was te veel om alles weer voor de geest te halen. Dit is eigenlijk nog maar een greep uit de oorlogstijd. Als u het met aandacht leest krijgt u een beeld van wat wij toen zoal hebben meegemaakt. Het idee om dit alles op te schrijven is gekomen door belangstelling die de kinderen en anderen altijd hadden als er over de oorlog werd gesproken. En door het bezoek van Tjeu Sonnemans uit Deurne die meewerkte aan 'n boek over de oorlog van de gemeente Deurne. Toen zei ik bij mezelf: "Daar kan ik zelf wel 'n boek van schrijven." Want het leven in oorlogstijd is heel wat anders dan het gewone alledaagse leven. Een heel aparte tijd. Leest u maar verder.

10 mei 1940

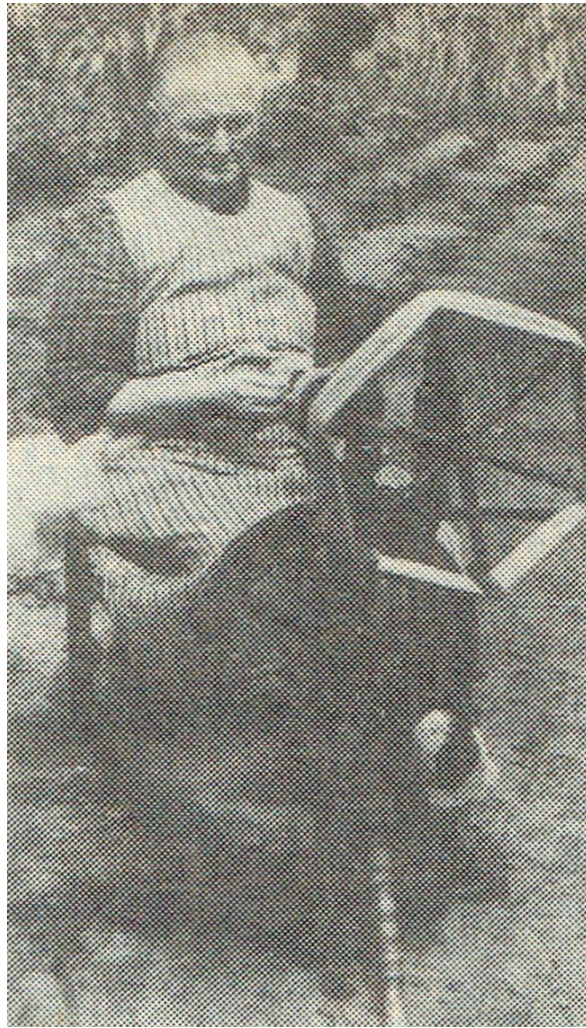
's Morgens om 6 uur wordt er op het raam geklopt en daar is de dochter van buurman Geris (Lien Geris) die roept: "Tante Mei 't is oorlog." Toen wij buiten gingen kijken vlogen er wel honderd vliegtuigen door de lucht, allemaal Duitse toestellen. Dat waren grote, die noemden ze ook Messerschmitt's. Dat was het begin van de oorlog die voor ons zou duren tot eind 1944 (begin 1945). Weder opbouw en dergelijke niet meegerekend. Die dag (10 mei dus) bleven er de hele dag vliegtuigen in de lucht. Maar wij hadden nog geen besef van wat oorlog betekende. Wij wisten helemaal niets van oorlog laat staan van wat er allemaal kon gebeuren. Maar de tijd leerde het ons allemaal. Een paar dagen daarna werd Neerkant geëvacueerd, dat wil zeggen tot op een afstand van ongeveer 500 meter van de grens met Limburg. Daar had 't Nederlandse leger versperringen aangebracht, van zogenaamde putringen en die volgestort met beton en daarin ongeveer 1½ meter uitgesteende treinrails. Die versperring liep van Sjaak Gerards; Pietje Thijsen tot bij Helden. Wij zaten dus aan de kant op de Limburgse grens aan en wij wisten niets van evacueren. Daar zaten we dan ¾ van Neerkant weg. Wij kregen ook van niemand een bericht of iets dergelijks. Wij moesten 't zelf maar uitzoeken. Dat had een dag of 2 zo geduurd. Tot we uiteindelijk ook niet meer wisten wat we moesten doen. En ten einde raad zijn we met de familie Hendrik Geris op eigen houtje vertrokken. Ik had Lin en Jo Geris voor en achter op de fiets en zo reden wij op Sjaak Gerads aan. Bij de versperring ging het mis. Wij vielen met de fiets, met drie man erop. En ik had hem zo sterk vastgehouden dat het stuur helemaal verbogen was. Wij konden toen nog fietsen en dat ging op de Heitrak aan, waar we onderdak kregen bij de familie Rovers. Dat was familie van ons. Tegen de avond kwam daar een Hollandse soldaat aan en die vorderde mijn fiets om ook maar zo snel mogelijk weg te komen. Dus weg fiets met dat kromme stuur.

Wij moesten in de schuur slapen en we hebben die nacht, met alle ellende toch nog hard moeten lachen. Want vrouw Geris Die had nog een oud bed om in te kruipen. Die dook met de mantel om, de hoed op en de schoenen aan in die ouwe bak. Geris zelf stond te schudden van het lachen en zei: "Dat heb ik nog nooit van m'n leven meegemaakt." Wij jongeren moesten in het stro slapen. Maar van slapen kwam niet veel. Om een uur of 12 hoorden we de eerste knallen van de oorlog, dat ging hard. Later hoorden we dat ze de bruggen over het kanaal hadden laten springen. Een paar dagen daarna zouden Geris en ik terug gaan naar de Schans om het vee te verzorgen en wat spulletjes te halen. Wij hadden pas jonge kuikentjes gekregen, maar daar was er geen een meer van in leven. Dus ook weg kuikens. We hadden de koeien gemolken en zo veel voer klaargezet dat we de beesten bijna niet meer zagen staan, want wij wisten ook niet wanneer we weer terug zouden komen. Toen we klaar waren, gingen we op een paar geleende fietsen weer op weg naar de Heitrak. We moesten weer over de grote weg omdat we anders nergens door konden. Dus over den hof naar Neerkant. Wij waren nog maar goed en wel op de grote weg tegen over de bus. Daar zagen we de eerste Duitse soldaten, 2 waren het er. Zij lagen naast de weg met hun mitrailleurs op ons gericht. "Wat doen we," zeiden we tegen elkaar. "Doorrijden," zei Geris, "Want als we ertussen uit knijpen schieten ze misschien." Dat gedaan met grote schrik dat ze het fout zou gaan, maar er gebeurde niets. We waren nog maar een 4 a 500 meter verder of daar kwam een motor met 2 Duitsers erop met volle vaart achter ons aanzetten. "Heremens," zei Geris, "waren we maar op de Heitrak." Hard reed de motor en die achterop zat had in iedere hand een pistool. Die had hij op de schouders van de bestuurders liggen, klaar om te schieten. Ik kan u verzekeren dat we blij waren dat we heelhuids op de Heitrak aankwamen. Dat was dus de eerste kennismaking met de oorlog. De Duitsers waren er.

Wij hadden ze gezien. We wisten alvast hoe die mannen eruit zagen. En dat natuurlijk allemaal vertellen. Zo ging dat. Bij Rovers maakten we het volgende mee: Rovers kwam met de mededeling dat z'n paard dood in de wei lag en dat moest in de grond gestopt worden. Of wij wilden helpen, want dat was een zware knol, zo'n Bels. Er moest een kuil gegraven worden van wel 2 bij 2 meter en 2½ á 3 meter diep. Toen wij daarmee bezig waren, kwam er in eens

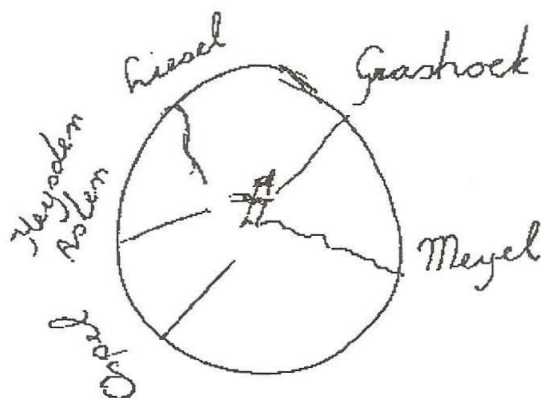
een vliegtuig in duikvlucht op ons af. En wij gingen gewoon naar dat vliegtuig kijken. Niets vermoedend dat die ons zo dood zou kunnen schieten met z'n mitrailleurs. Maar er gebeurde verder niks, gelukkig. We kregen wel het gevoel dat er iets dreigde. We hadden tenminste afgesproken dat als hij opnieuw kwam we het gat in zouden springen. We begonnen in de gaten te krijgen dat 't menens was en dat er overal gevaar dreigde. Na een dag of 4 gingen we weer tevoet naar huis en ver genoeg achterom. Niet dat nou beter was, want daar kwam je ook van alles tegen. Je begon het gevoel te krijgen dat er overal wat zat. De Peel stond helemaal onder water en nog vele andere streken ook. In de 4 uiterste stond ook overal water op 't land. Inundatie gebied noemde ze dat. Dat was om tanks en ander materiaal tegen te houden. Maar of dat veel zin had weet ik niet. Ik heb in 1940 daar geen een tank vast zien zitten. Er is zover ik weet in Neerkant niet gevochten, bij de eerste inval van de Duitsers in 1940. Dat werd in 1944 wel wat anders, maar daarover later. De Hollandse soldaten hadden ons paard al gevorderd in de mobilisatietijd. Dat was de tijd dat de Nederlandse soldaten opgeroepen werden voor in dienst te komen. Dat was de tijd dat ze overal stellingen en kazematten aan het bouwen waren. Ze waren nog lang niet klaar toen de Duitsers kwamen. Die kwamen dan 's morgens en in de loop van de 10 mei richting Neerkant. Maar 's avonds laat was er geen Hollander meer te zien, gevlucht allemaal. Daarom is er ook niet gevochten. Later hoorden we zeggen dat ze met dat paard van ons niets meer konden doen want die sloeg alles kapot. Wij hebben toen een ander paard gekocht op de Heitrak bij Hanneske Verhijen. Nog een voorval in de eerste tijd van de bezetting dat gebeurde in Meijel op het voetbalveld. Daar hadden de supporters van M.S.V. ontdekt dat ze de Duitsers konden pesten met allemaal een Hitlersnorretje te laten staan. Dat had even geduurd tot de Duitsers lieten weten dat ze de volgende zondag alle snorren zouden Einsperren. Maar de zondag daarop waren de snorretjes weg. Zo snel ging dat. De eerste weken van de bezetting waren voorbij toen de eerste transporten door Meijel richting Asten op gang kwamen. Daar zat van alles tussen, tanks, grote en kleine en paarden. Een soort cavalerie zal ik maar zeggen. Maar de grootse indruk maakten de militaire colonnes van zo'n 100 á 150 man die marcheerden zo direct op elkaar dat er zo te zeggen geen wind meer tussen kon. En dat marcheren ging puntje precies, iedere stap was een klik en die kolonies moesten onder het marcheren zingen van: Und wier fahren gegen Engeland en nog meer van die liedjes. Maar dat weet ik niet meer. Zo gingen de eerste maanden van de oorlog voorbij. Er werd hier in onze niet meer streek gevochten. Dus wat dat betreft begon het minder gevaarlijk te worden. Na 'n begon de distributie van eten enz. op gang te komen. We kregen een persoonsbewijs. Dat was zo'n legitimatiebewijs. Stamkaarten kwamen er ook. Die moesten we bij ons hebben als we andere bonnen gingen halen. En die bonnen moest men zo langzamerhand overal voor hebben. Koffie, boter, brood, sinaasappelen en noem maar op. En sommige mensen konden daar wel mee uitkomen. Gezinnen met veel kleine kinderen bijvoorbeeld. Maar waar wat grotere waren, werd dat moeilijk. Vandaar dat al gauw genoeg een zwarte handel op gang kwam. Bijvoorbeeld als je iets nodig had en je had geen bonnen of 't was zo niet te krijgen. Dan probeerde je te ruilen met spek of ham. Eieren waren vooral in trek, maar ook koffie en boter. En die prijzen op de zwarte markt liepen hoog op. Één pakje boter bracht later wel 30 á 40 gulden op, koffie ging wel van 30 tot 50 gulden per pakje. Fietsbanden gingen ook tot 100 gulden als je er al aan kon komen. In die periode hebben ze bij ons en nog meer mensen bij ons in de buurt ingebroken. Op een morgen stonden onze fietsen buiten onder de lindebomen, maar wel zonder banden, en dat was zeer lastig. Ik weet nog dat Chris de Corte 2 stukken binnenband aan elkaar plakte en er zo weer een hele van maakte. En zo ging het als maar moeilijker om van alles te komen wat men echt nodig had. Het was of niet te krijgen of niet te betalen. Boter bijvoorbeeld, als je die had voor te ruilen, dan kon je nog wel wat los peuteren. Daarom gingen we zelf boter maken, butteren noemden ze dat. Dat ging zo: Men pakte een halve melkbus melk (ongeveer 10 liter) bovenop de bus een plankje met een gat erin, dan had je een bezemsteel met onderaan een rond plankje met gaatjes erin. Dan bleef je net zo lang op en neer gaan met dat plankje to dat je boter had. Maar dan

moest je wel opletten dat je niet gepakt werd door de controleurs. Dat heeft buurman Piet Geris eens ondervonden. Wij waren 's zondags naar de hoogmis. En onder de mis was vrouw Geris ook aan het butteren (boter maken). Toen werd ze betrappt door de economische recherche of beter gezegd de controleurs. En er volgde een verbaal en vrouw Geris was totaal overtuigd toen wij thuiskwamen. Ze werd ook nog beschuldigd dat ze eieren had verkocht. Piet Geris was zo kwaad en beschuldigde de mannen ervan dat ze iets met zijn vrouw hadden aangevangen. Met als resultaat 500 gulden boete (voor een handvol boter). Er werd ook met eieren en nog veel meer etenswaren zwarte handel op touw gezet, er waren er natuurlijk ook deden om geld te verdienen. Zo kwam er bij ons eentje langs met paard en in een sjeeske daar had ie dan een paar kisten eieren in. Waar ze uiteindelijk naar toe gingen weet ik niet, maar ze werden bij ons in de buurt gelost en dan ging het weer verder. Maar dat was zuiver zwarte handel. Er gebeurde ook veel uit noodzaak, gewoon om eten te hebben. Zo hebben Piet Geris en ik eens een varken geslacht op de steen oven bij de schoonouders van Piet Geris, dat dat niet al te professioneel ging dat kun je wel begrijpen. Maar we kregen hem toch zover dat ie op de ladder hing. Maar dan was je er nog niet want die moest nog naar huis gehaald worden, en dat moest 's nachts en we mochten rond die tijd niet meer buiten zijn. Dan was het spertijd ofwel avondklok genoemd. We hebben dat karwei toch geklaard met een kruiwagen en veel angst dat ze ons zouden zien. We hadden weer te eten en daar ging 't maar om. Zo ging het ook met veel andere dingen. Boter en kaas maken waren een beetje gevaarlijke dingen, dan moest je zorgen dat ze je niet pakten, want dan koste het je geld. Andere dingen zoals koffie branden dat ging gemakkelijk. Dan werd er een ketel op het fornuis gezet met tot de helft gevuld met roggekorrels en die liet je gewoon aanbranden tot ze zwart waren en dan had je koffie. Maar je moet niet vragen wat voor. Maar als je niets meer hebt begint alles te smaken. Zo was het ook met eigen geteelde tabak. Daar werden de bladeren van gedroogd en gefermenteerd (broeien onder mest) en je had weer te roken. Later kwamen ook de fietsbanden aan de beurt. Want je kon niet meer aan lucht banden komen. Daar werd massief rubber voor gebruikt en sneden we net zo lang met het broodmes en water, tot dat we 't model hadden van een opgepompte fietsband. En dan ging die op het wiel. Je moest wel van goede huize komen als je daarmee ver weg moest Deurne bijvoorbeeld, want dat trapte zwaar. Van suikerbieten stroop laten maken was heel eenvoudig. Je bracht bijvoorbeeld de bieten naar Roggel en een paar dagen daarna kon je de stroop gaan halen. Soms wel 2, 3 á 4 melkkannen vol en dan kon je weer vooruit. Wij hebben ook 'ns 'n regenjas laten maken van 'n wit laken. Dat werd dan waterdicht gemaakt en kreeg dan een soort beige kleur. Dan nog maken en daar ging meneer. Je moest overal wat zien te maken, dan ging 't toch zo'n beetje. Bijvoorbeeld ook boekweit zaaien, en van die korrels als die gemalen waren kon je daar boegese koek (pannekoek) van bakken en die smaakte goed. Wij hebben ook 'ns koolzaad gezaaid voor olie, als je dat zaad eenmaal had moest daar de olie nog uitgehaald worden. En daar hadden we iemand voor, die zorgde voor het apparaatje en wij zorgden voor het koolzaad. We deden dat voor, ieder de helft van de olie. Daar kon je pannenkoek en aardappelen in bakken. Zo zie je maar wat er allemaal te verzinnen is, als er echt gebrek komt. Maar het was opletten dat die controleurs je niet snapten. Daar waren echte zo door ons genoemde fitters bij, maar ook wel goeie. Die deden wel een oogje dicht. En die mensen konden ook wel 'n pakje boter gebruiken of 'n stuk spek enz. De prijzen op de zwartemarkt liepen hoe langer hoe hoger op. Boter bijvoorbeeld later wel tot zo'n 30 á 40 gulden 't pakje en koffie wel tot 60 gulden 't pond en dan moest er nog 'n pondje boter of iets dergelijks bij. Er begonnen ook Duitse soldaten mee te doen aan die ruilhandel. Er kwam er vaak een die het vooral op de koffie (bonkaf noemden ze die) had voorzien. Die mannen waren intussen in het startebos komen te liggen. Daar hadden ze een opslagplaats gebouwd en op den duur leerde je er een paar van kennen. En die konden in Meijel in één of ander winkeltje het één en ander kopen, dat de gewone burger niet kon krijgen, en dan begon het ruilen. Dat ging nog al een heel tijdje door. Bij ons kwamen redelijk wat mensen met een zak of zakje schapewol.

Moeder deed veel aan wolspinnen, Garenmaken dus, en dat ging ook zo'n beetje van mond tot mond, en zo doende kwamen er nogal eens wat mensen met zo 't een en ander aandragen. Militair geweld was er in die tijd in deze streek niet. Wel begon 't allemaal wat anders te worden. Zo moesten bijvoorbeeld op 'n gegeven moment alle radio's ingeleverd worden. Er werden in die tijd berichten uitgezonden van radio Oranje en BBE en die waren hoofdzakelijk tegen de Duitsers. En er werden ook commando's voor 't verzet mee de wereld in gestuurd. En dat mocht allemaal niet. Dus inleveren die handel, maar niet allemaal deden ze dat. Er gingen veel radio's de grond in of in turfhopen enzovoort en de tijd kwam, dat er stiekem naar de radio werd geluisterd. Op een bepaald moment moesten we ook gaan verduisteren. Er mocht geen licht meer naar buiten schijnen. Dat was voor die Engels vliegtuigen die 's nachts Duitsland gingen bombarderen. Zelfs de fietslamp moest nog verduisterd worden. Daar was zo'n kapje voor te krijgen en daar zat een opening in van 2 á 3 centimeter lang en 1 centimeter breed. Als je zo iemand tegenkwam 's avonds, dan was ie wel vlakbij, eer je hem gezien had. Binnen in huis hadden we petroleum lampen. Dat was nou niet zo'n geweldig licht. Maar toch te veel om naar buiten te schijnen. Dus de ramen 's avonds afdekken, met papier en lakens en noem maar op als er maar geen licht door kwam. Mat die vliegtuigen kwam er wel meer trammelant. Om te beginnen, Piet Geris was zo bang van die dingen dat hij niet thuis durfde te

blijven, en iedere nacht kwam hij naar ons toe, en vaak helemaal in paniek. En dan riep hij altijd: "Tante Mei der zijn weer vliegtuigen, daar komen die Engelse weer aan." En dan was het 't bed uit, en zitten wachten tot ze weg waren. Dat was altijd zo ongeveer van 1 uur tot 3 uur, en dat was zowat iedere nacht. Later toen we wat gewend waren aan dat gebrom, gingen we hoe lang en hoe meer buiten kijken. En dan zagen we in de richting Venlo en misschien nog wel verder, dat opflitsen van dat vuur als die bommen ontploften. Dat moet voor die mensen daar in Duitsland verschrikkelijk zijn geweest, want dat was niet niks, die vlogen echt niet met één bommetje naar Duitsland, maar dat ging met de massa. En dat was dan van hier uit te zien. Wel een vuurzee. Daar zagen we ook de eerste lichtkogels, dat waren net parachutes met een lamp er aan. Als die boven een stad of dorp hing dan was het net zo licht als overdag. En dat ging maar door. Je hoorde dan in de verte uit de richting Eindhoven. Eerst wat licht gebrom en 't was net of die vliegtuigen dan nog heel ver weg waren, want het duurde dan nog een heel tijdje voor dat ze boven ons waren. Dan bromde het net of er veel vliegtuigen waren die heel hoog vlogen, we konden ze niet zien. 'T is een keer dat een vlieger zich vergist had, of dat op de vlucht was voor een Duitse jager, dat weet ik niet. Maar die kwam ongeveer hier bij ons over, en liet in het startebos 3 bommen vallen, en dat knalde hard. Dus kun je je voorstellen wat dat in Duitsland moet zijn geweest. Toen dat zo'n tijdje geduurd had kwamen er schijnwerpers. Dat waren apparaten die gaven een enorme lichtstraal, die reikte tot aan de wolken, ook bij helder weer. Die werden afgesteld in een grote ring. Zo ongeveer. Ik weet niet of dat helemaal zo was maar zo zag je het 's nachts.

Toen die dingen begonnen te werken werd het pas echt spannend. Het was al een geweldig iets om te zien. Hoe die enorme lichtstralen door de lucht zwaaiden. Helemaal spannend werd als ze zo'n Engelse bommenwerper in de schijnwerpers kregen. Dat ging dan zo: Een van die schijnwerpers kreeg op 'n gegeven moment een Engelse bommenwerper in 't licht. Dat kon je duidelijk zien. Dat blonk net als er nu tegen de avond een vliegtuig in de lucht is, waar de zon onder tegen aan schijnt. Had die ene 'm te pakken dan reikte de andere de schijnwerpers daar ook naar toe. En dan zat die Engelse helemaal in het licht, en dan ging 't meestal gebeuren. Dan kwam er een Duitse jager en die vloog achter de Engelse aan, en begon dan te schieten. En dan was het zowat 8 op de 10 dat hij naar beneden kwam. En dat ging met een vaartje, eerst tuimelde zo'n vliegtuig zowat recht naar beneden tot op de grond. Maar soms gebeurde 't ook dat hij nog op de vleugels of op de motor nog wat rechtrok. En dat was levensgevaarlijk want als die de bommen nog niet kwijt was, dan wis je niet meer waar hij terecht kwam, en dan doken wij de sloot en wachtten we tot dat we zeker wisten dat hij op de grond lag. Maar zo

langzamer hand raakte je wel slaap achter. Iedere nacht was dat bijna te doen, en dan stond je nogal gauw een paar uur buiten en binnen, maar van slapen kwam niet zo heel veel. Op een nacht waren ze weer op komst, en zo als altijd stond Piet Geris en z'n vrouw weer aan de deur. We kenden het liedje van buiten.

Deze zware Amerikaanse bommenwerper maakte medio november 1944 een perfecte noodlanding op de Kaatsberg te Meijel. De acht bemanningsleden brachten het er heelhuids vanaf.

Dit is dat vliegtuig waar ik in geweest ben, dat was 'n hele grote. Bommenwerpers, schijnwerpers, jagers en boemannen. Ik zei tegen Geris en die van ons: "Jullie gaan maar staan kijken maar ik ga naar bed." Ik kreeg wel commentaar maar ik zei: "Je kunt doen wat je wilt, maar ik ga naar bed," en dat gedaan. Laat nou uitgerekend die nacht zo rond half november 1943 een zo genaamd vliegendfort op de Kaatsberg in Meijel een noodlanding maken. Zo'n 4 motorig ding, daar kun je goed rechtop in staan, ik ben er zelf ingeweest. En die kwam bij ons laag over, en die maakte zo'n herrie dat het net was of het hele huis in mekaar stortte, en van slapen kwam weer niets. Ik heb ook twee dode piloten zien liggen. Die lagen in de buurt waar Tjeuk Smeets vroeger woonde. Er kwam zo stil aan wel meer activiteit op militair gebied. Zo werden er om die tijd aanvallen gedaan op schepen die in de Noordervaart lagen. Ik zie het nog gebeuren: Willem van Calis en ik, wij voeren met paard en kar naar de Deurnese peel om turf te gaan halen. Toen er plotseling een stuk (6 of meer (Dat weet ik niet precies) Duitse jagers (Duitse vliegtuigen dus) en die beginnen ook meteen een aanval in te zetten op die schepen. Ze kwamen in een grote cirkel naar beneden en schoten de een na de ander met mitrailleurs op de schepen, en dat herhaalde zich wel 3 of 4 keer. Wij voeren op de Scheperjannebaens richting kanaal, dus we hebben dat heel duidelijk gezien. In Meijel werd toen een NSB'er doodgeschoten. Dat was er één daar was niemand veilig voor. Aandragen van mensen van het verzet, iedereen moest opletten dat die man niets zag wat in de Duitse ogen niet mog. Anders liep je kans dat de Duitsers je huis doorzochten. Dat gebeurde namelijk ook bij Van Duren Hennes. Die woonden een 500 meter van ons af en op een dag waren daar ineens een heel stel Duitse soldaten, die doorzochten het hele huis en omgeving. Bijvoorbeeld een hooiberg staken ze met bajonetten in enzovoorts. Hennes was niet thuis heb ik horen zeggen, maar zo ging dat wel. Ik moest op die morgen van boven genoemd geval naar de notaris in Helden. En daar op de Heldense dijk, een 100 meter achter Veldmans, daar lach die man in de sloot. Ze hadden hem 's morgens uit bed gehaald en gezegd dat hij direct naar een vergadering van de Ortscommandant moest komen. De mannen die hem gingen halen waren in Duits uniform. En dat ging op de fiets richting Helden. Daar op de Heldense dijk hebben ze hem gewoon overhoop geschoten. Er liepen in Meijel nog een paar rond die erg verdacht waren, maar die deden niks. Eentje was bewaker op het vliegveld in Venlo, die heb ik wel eens naar z'n werk zien gaan, een uniform aan en een geweer op zijn schouder. We kregen ook een krantje door de deur aangegeven, maar dat kwam er eentje uit de Neerkant brengen.

Inmiddels gaan we naar het jaar 1944. We moesten op een dag ook weer ons paard leveren in Helmond. We waren met zo'n 15 paarden en begeleiders bijeen. En dat ging te voet op Helmond aan. Daar aangekomen werden de paarden geschat en dan beurden we geld. Toen de Duitser ons paard overnam beet hij meteen die Duitser in z'n arm. Ze wouden 'm eerst nog teruggeven maar er kwam een andere Duitser aanzetten en die nam hem mee. Ik heb hem nooit meer gezien. Ik heb ook nog nooit zoveel geld bijeen gezien, daar stonden een soort champignon kisten zowat 1 meter hoog opgestapeld en wel 10 meter lang en allemaal hartstikke vol geld. We beurden voor een 3 jarige lux 1250 gulden. En we konden diezelfde dag daar nog maar een veulen voor terugkopen. De paarden waar in één voor de middag wel 500 gulden duurder geworden. Wij waren direct van Helmond naar Dirkske van Tilburg gegaan. Maar die had vanuit Helmond naar huis gebeld, dat z'n vrouw geen één paard mocht verkopen. Later hebben wij bij Doruske Verbakel een 1 jarige gekocht. Dus we moesten weer opnieuw beginne met zo'n jong ding (leren enzovoort). Dat met de Engelse vliegtuigen ging nog steeds door, en sommige piloten kwamen met hun parachute heelhuids op de grond. Bij ons mam thuis hebben ze zo'n Engelse piloot in huis gehad, en dat was levensgevaarlijke bedoening. Want als er zo'n vliegtuig gevallen was, dan was het de dag erop razzia. De Duitsers gingen dan alles afzoeken naar die piloten. En die mannen waren lang niet zo vriendelijk meer als in 1940, dat kan ik je wel zeggen. Sommige piloten kwamen in goede hande. Zo ook die bij onze mam. Ze waren eerst naar de burgemeester geweest maar die wist er ook geen raad mee. Maar die stuurde hen wel door naar dokter Weegels en die had zogenaamd een assistent. Maar dat bleek er later een van het verzet te zijn, en die kon Engels praten. Toen die bij hen thuis was. was het zo gepeipt, gelukkig maar voor die man. Want diezelfde dag kwam er ook een inwoners uit de vier uiterste met een piloot Meijel ingegaan. En die ging er mee naar de politie en men zegt dat dat fout is gegaan. Dat was die man uit de vier uiterste niet kwalijk te nemen, want de meeste mensen wisten helemaal niet wat ze in zo'n geval moesten doen. Er was ook zoiets als een meldingsplicht voor de arbeidsdienst. Ze moesten mensen hebben om te werken, voor loopgraven en in de fabrieken en de lanwurtschaft in Duitsland. Daar konden ze het blijkbaar niet meer aan. Na de oorlog hoorden we van mensen die naar Duitsland gedoteerd waren zeggen dat in Duitsland alle mannen in dienst waren van de Werhmacht. Maar voor ons werd het met de dag moeilijker. Want als ze naar piloten aan het zoeken waren moesten wij van onze leeftijd (ik was 23 jaar) ook onderduiken. En dat ging meestal zo, dan werd er op de raam geklopt en dat werd er geroepen: "Willem je moet weg." Dat ging dan op Tinus van de Mortel aan of andersom, en dan doken we de schuilkelders in. Bij Mestrom hebben we verschillende nachten in zo'n silo gezeten. En bij Manders in de struiken zagen ze ons niet. Wij hebben in die tijd zelf ook een schuilkelder gebouwd, dat was op een stuk land tussen ons en Piet Geris in. Die kwam op het idee om zo wat korter bij zijn huis ook nog iets te hebben om in te kruipen, voor het geval hij niet meer bij ons kon komen. De schuilkelder stelde eigenlijk toch niet zo veel voor. Het was een gat in de grond van ongeveer 3 meter lang en een goeie meter breed en zowat 1½ á 2 meter diep. Als dak hadden we stevige palen, daar takken over en daar weer bovenop een dikke laag stro en daar zand op. De ingang hadden we rond uitgegraven zodat er geen scherven of zoiets in konden vliegen. Ik heb daar niet zo heel veel ingezeten. Het was er op de eerste plaats heel erg koud in en op de tweede plaats, je moest te ver lopen. En je zat een stuk van huis. Terwijl we zelf een degelijke betonnen huiskelder hadden waar we zo in konden duiken als dat nodig was. En die was voor het inslaan van granaten of scherven ervan veel veiliger. We hebben er wel eens gebruik van gemaakt als er een razzia was. Ik was daar in dat ding in de grond helemaal niet op mijn gemak. Dus ging ik er ook zo weinig mogelijk heen. Zo'n dingen werden ons ook een beetje aangepaat. Er waren in die tijd wel eens bijeenkomsten en daar werd ons verteld wat we het beste konden doen als er bijvoorbeeld brand was of luchtalarm enzovoorts. Voor als er brand was hadden ze ons verteld, dan moesten we zorgen dat we een vuurzweep en water bij de hand hadden. De vuurzweep was

gewoonlijk een lange steel met aan de bovenkant een paar inkepingen en daar een jute zak aan vast gemaakt en die in repen van ongeveer 10 centimeter breed gesneden en zo'n 60 centimeter lang. Dat had ik eens gemaakt niet vermoedende dat ik daar nog eens ons woonhuis mee zou redden. Hoe dat in z'n werk ging komt later nog wel eens aan de beurt. Ondertussen ging dat buiten met de vliegtuigen maar door. 'T gebeurde zelfs al ooit dat die vliegende fortent, dat waren 4 motorige vliegtuigen, overdag kwamen. Die vlogen heel hoog en met groepjes bij elkaar, die kon je goed zien. Want die lieten zo'n witte strepen achter zich, en die kon je dan heel goed zien, en zeker als er dan heel veel bij elkaar waren. Er werd ook op geschoten met luchtafweerkanonnen zal ik maar zeggen, dan kwam er in de vliegtuigen zo'n zwarte wolkjes. En dan was het gevaarlijk, maar ik heb er overdag geen zien vallen. Maar mat dat al, kon je merken dat er wat gaande was. Er kwamen meer vliegtuigen, vooral meer Duitse toestellen en er begonnen ook meer granaten te komen. 'T Front begon dichterbij te komen, we hoorden eigenlijk van alles vertellen. Bijvoorbeeld de Tommy's waren al Eindhoven enzovoort. Of daar iets van klopte wisten we niks van, maar zo hier en daar werd er clandestien naar zo'n verborgen radio geluisterd en daar kwamen allerlei berichten van. Nog wat later ongeveer half Augustus begin September '44 hoorde men op grote afstand toch 't afschieten van granaten. 'T begon rumoeriger te worden. En we zouden de komende maanden weten wat oorlog was. Razzia en nog wat. Razzia en spertijd waren ook niet zo'n prettige dingen. Vooral als er vliegers naar beneden waren gekomen, moesten we herhaaldelijk maken dat we wegkwamen. Spertijd of avondklok noemde ze dat ook wel, dat was voor ons jonge kerels ook maar niks. Dan moesten we om 8 uur binnen zijn. Ik meen dat 't ook een keer 10 uur is geweest. Dan mochten we niet meer op straat zijn. Als wij zo van een of ander uitstapje terug kwamen en was weer 'ns uit gelopen, dan moesten we zover mogelijk achterom en zo stil mogelijk zijn. Als we dan iemand tegen kwamen, of we dachten dat er iemand was. Dan renden we zo hard we konden het land in. En meestal waren dat er ook die ook te laat waren. Zo ging de een er gewoon voor de ander tussenuit. Op 'n dag zei Nol van Nollkespietje of we bij ons in de schuur 'ns niet wat konden organiseren. Nou dat waas goed. We hadden wat van die jonge gasten bijeen getrommeld, en daar ging het gebeur. 'T was allemaal goed gegaan, en om 10 uur moesten we ophouden. Een tijdje daarna hoorde ik van iemand zeggen, dat we bezoek zouden krijgen van de pastoor. Want wij waren mooi faut geweest. En pastoor kwam. Die begon ons mooi de les te lezen. Maar als wij onder moesten duiken dan was hij er nooit. En dat wreef ik hem onder zijn neus. Hij werd zo kwaad. En ik kreeg te horen. Hij zei letterlijk: "Weet je wel, 't kost mij maar één woord, en jij zit in een concentratiekamp." Dat kreeg ik te horen van onze parochieherder. Nog een paar maanden moesten we dat horen op de preekstoel. Toen was 't lang genoeg. Ik zei: "Verrek maar, maar ik kom hier niet meer kijken."

Begin september 1944.

'T begint al 'n beetje op 1 en 2 september. Toen begonnen de Duitsers en al wat daarmee te maken had, bijvoorbeeld N.S.B.'ers in grote wanorde terug te trekken. Er was niets meer over van de discipline van de jaren 40. 'T was een grote bende. Met Meijelse kermis 3 september gingen Sjeng Petit, Tines van de Mortel en ik toch naar de kermis. Wij waren eigenlijk nieuwsgierig wat er in Meijel allemaal te zien en te beleven was. Nou daar hoefden we niet lang op te wachten, want in de Molenstraat zagen we daar bij Engels Noord (dat was in de buurt waar Martens nu woont) al van alles voorbij trekken, dat kwam allemaal uit de richting Asten. Vluchtende soldaten op boerenwagens met een paard er voor. Daar zaten ook vrouwen bij met kleine kinderen en mannen in burger. Dat waren Belgische N.S.B.'ers werd er gezegd. We begonnen toch wat schrik te krijgen maar we gingen toch door, en daar zag je de grootste janboel die je je maar kunt voorstellen. Boerenwagens, motoren, fietsen, te voet en er waren er bij die duwden zelfs kinderwagens, alles wat rolde was goed. Wij hadden 'n halve liter jenever bij ons. Die had Tinus van de Mortel meegebracht uit Duitsland. Die werkte daar als metselaar. Tinus had al eens geproefd van dat spul, en dat werkte goed, want die was zo'n beetje

aangeschoten. Wij kwamen bij Pluim aan en daar zat de hele café hartstikke vol met Duitsers, en wij daar naar binnen. Daar was nergens geen plaats meer. Tinus werd kwaad en begon te roepen: "Eij verrekke rotmoffen," en nog behoorlijk hard ook. Maar Paul Pluim was zo bij ons, en zei: "Maak dat je weg komt hier, want dadelijk schieten ze jullie zo overhoop." Sjeng en ik pakte Tinus in de arm en weer gauw terug naar de Schans, en dat werd ook tijd. De kermis was voor ons voorbij. Er werd ook veel meer geschoten en het was eigenlijk echt oorlog, alleen we zaten toen niet aan het front. Er werd meer overal geschoten, maar dat was meer mitrailleurvuur en granaten, voor de rest gingen de eerste dagen van september voorbij met voor ons tenminste niet al te veel moeilijkheden. Na zowat een week of anderhalf waren de Duitsers terug gedreven achter het Deurnes kanaal en de Helenavaart. En daar bleven de rotzakken zitten. Het was inmiddels 20 a 25 September geworden, toen begonnen er ook vluchtelingen binnen te komen. Piet Geris en zijn vrouw en een kleintje en Sjeffe Nijssen van den Hof (die was toen knecht bij Geris) waren veel bij ons, en later was Henk van de Kraan er ook bij gekomen, maar die was niet zo lang bij ons geweest, die durfde niet meer van de Hof naar ons te komen, die was echt bang, en dat zou later zijn dood worden. Die is later met zijn broer Gerard verbrand, die waren bij hun thuis op de schelft gevlucht. Toen werd op een gegeven ogenblik hun huis in brand geschoten en zij konden er niet meer uit, met het gevolg dat zij allebei om kwamen in de vlammen. Op 'n gegeven moment werd er 's nachts bij ons op de deur geklopt, wij wisten niet wie of wat 't kon zijn. Wij zeiden tegen elkaar: "Wat doen we daarmee, moeten we open doen of niet." Geris zei: "Ga jij maar, jij bent hier de man." Ja ja, maar zelf durfde hij er niet uit, dus die bleef in de kelder zitten. Ik ging naar de voordeur en daar stonden 6 of 7 soldaten. Ik kon niet goed zien wie of wat 't waren, en ik streek 'n lucifer aan. Maar die sloegen ze meteen uit m'n hand. Toen ze begonnen te praten wist ik dat 't Duitsers waren. Dat waren er die achter de kanalen lagen en 's nachts kwamen die in groepjes van 5 tot 8 man zo ongeveer. Die gingen schijnbaar op verkenning uit. Wij kregen die vrij regelmatig aan de deur. Dat was altijd 's nachts zo om 'n uur of 1. En die mannen waren echt niet altijd even vriendelijk. Soms moesten ze melk hebben. 'T was zelfs zo, dat wij dat 's avonds al klaar zetten omdat we zo langzamerhand wel in de gaten kregen, dat ze dat toch moesten hebben. Dan moest ik meermalen mee naar buiten, en dan moest ik hen de weg wijzen naar 't dorp hoofd, dat was den Hof. Een andere keer moesten ze weten waar het dorp Maasdijk lag. Een keer moest ik mee naar de weg (Schansweg). Ik had hen de weg gewezen naar de Moostdijk. Toen ze weg gingen zeiden ze: "Wen zie gelogen haben kommen wir zuruck und dan schiesen wir sie kaput." Veel dreigement maar verder viel het nog wel mee. Eens moest ik mee naar de zolder, want wij zouden Tommy's (Engelse soldaten) verstopt hebben. Maar er waren geen Tommy's. Niks mee te maken, naar boven. Ik voorop en zo'n Duitser met 't geweer in de aanslag er achteraan, geen Tommy's natuurlijk. Maar wel had ons Door overdag de zolder geveegd, en die droeg een bril, en die hadden zij voor een Tommie met een verrekijker aangezien. Dus ze hielden wel goed in de gaten wat hier zoal gebeurde. Op een dag kwamen er een paar binnen en die zeiden dat de Partizanen in Meijel een kameraad hadden "erschossen" (doodgeschoten). En hij zei: "Heute abond richten wir die attelerie op Meijel und schiesen wir Meijel kaput." Wij dachten: "Dat doen ze toch niet." Maar jawel 's avonds om acht uur begon 't geknal. En allemaal op 't dorp in Meijel, dat duurde dan wel een half uur. En zo ging dat wel 3 á 4 weken door. Dus dat hebben ze in Meijel geweten, dat ze er een dood geschoten hadden. Op een dag kwamen er bij ons 4 soldaten binnen, gewoon overdag. Eerst wist ik niet wat dat voor mannen waren, want die hadden totaal andere kleding aan dan wij gewend waren. Een soort overal met een Kapisjon erop. Wij hadden zo'n uniform nog nooit gezien. Toen ze begonnen te praten wisten we dat we met Duitsers te doen hadden. Ik heb in de hele oorlog nooit zo'n rare mensen gezien als die. Het was net of die iets gedronken hadden, en toch waren ze niet dronken, want ze wisten heel goed wat ze deden, maar hadden totaal geen angst. En wat ze moesten gaan doen was toch niet niks. Ze zeiden dat ze een Engelse tank gingen plunderen, die tank lag een paar 100 meter voor Sjaak Gerads op

de Neerkantse weg. Dus die moesten van ons uit zo over het land naar die tank gaan. Terwijl er toch overal Engelse konden zitten. Maar ze gingen bij ons door de achterdeur weg richting Gerads. Gewoon op klaarlichte dag. Na een tijdje kwamen ze waarachtig alle vier terug, en ze hadden het grootste plezier. Ze waren echt in die tank geweest, want ze hadden chocolade en Engelse sierraden bij zich. Daar hebben wij eerste Engelse sigaretten van gekregen. Ze vertelden toen dat ze de nacht daarvoren de tank kapot geschoten hadden. Later hoorden we zeggen dat er een soort drank bestond waarvan de angst helemaal van wegging, en daar leek het inderdaad op. Op 25 september stond ik bij van Calis voor het huis, met Mien van Calis te praten. Toen er in eens een knal kwam, je zou gezegd hebben de hele wereld knapt uit elkaar. "Wat gebeurd er toch," zeiden we nog tegen elkaar. We gingen eens rondkijken toen Mien ineens riep: "De kerk in Meijel is weg." En inderdaad je zag er niets meer van, vandaar uit te zien tenminste niet. Hier ziet u wat er in werkelijkheid gebeurd was.

Deze puinhoop bleef over van de eens zo trotse Meijelse Peelkathedraal

In die tijd, 't moet ongeveer in 't laatst van september zijn geweest, toen hebben ze Martienes van Calis doodgeschoten. Dat was iemand uit de buurt, 2 huizen bij ons vandaan, die waren bij Manders in de schuilkelder, dat is zo tegen de Peel kant aan. Op 'n dag kwamen die overdag even uit de schuilkelder, met z'n drieën en van Calis stond in 't midden, en pang ze schieten hem zo tegen de grond. Hij was niet op slag dood maar onderweg naar 't ziekenhuis moet hij overleden zijn. Maar dat vervoer duurde ook ontzettend lang, want dat gebeurde met paard en kar. Kun je voorstellen wat dat geweest is. Zo schieten ze der wel meer. Op een dag gingen Tinus van de Mortel en ik voer halen bij van Duren Hennes. Wij waren aan het knolgroenplukken en wij hoorden ze aan het kanaal (of dichterbij) weer schieten en dan hoorden we zo'n geluid als "pieuw" en we zeiden tegen elkaar: "Wat is dat eigenlijk." Wij wisten toen nog niet dat geweerkogels dat geluid maakten. En wij tegen de grond en toen we op onze buik naar huis gekropen, wij durfden ons niet meer te laten zien. Wij hadden 3 geiten aangeschaft voor de melk en die moesten toch eten, dan gingen we wat voer halen. Later was daar Sjefke Nijsen meestal bij. Want die zat ook bij ons in de kelder, en die ging altijd mee. Dat

voer stand voor 't huis op 't land en als er dan bijvoorbeeld granaten kwamen die in de lucht ontploften, dan lagen we op de grond, en dan hoorde je links en rechts de scherven in de grond slaan. Dat gaf zo'n doffe plof, zo van plof, plof, plof, plof. Je kunt wel begrijpen dat wij wel duizend maal geluk hebben gehad, anders waren wij allang naar de mallemoere geweest. Maar 't geluk liet ons gelukkig niet in de steek. 'T werd steeds dreigender, op een dag stond op ons land, achter 't huis 'n grote tank en dat moesten wel Tommies zijn. De eerste dag kwamen daar geen soldaten uit, en we wisten eigenlijk ook niet waar dat ding thuis hoorde. 's Avonds vertrok die weer, en de dag daarop waren er weer. En wij dachten, als die Duitsers daar maar niet op ingaan schieten, want dat was wel erg dicht bij ons huis, maar dat gebeurde gelukkig niet. Op een dag kwam die bemanning van die tank bij ons binnen, en die praten Engels. Dat was wel wat nieuws voor ons. Ze vroegen om eieren, maar wij wisten bij God niet wat ze bedoelden. Toen ging er een op z'n hurk zitten en zei: "Tok tok." En dat snapten we wel. Zo dus we hadden de eerste Engelsen gezien. We kwamen toen in een periode terecht, dat we overdag de Tommies in of vlakbij huis hadden, en 's nachts de Duitsers. We kregen ook meer vluchtelingen. Op een gegeven moment hadden we Jan en Lies Sonnemans, die waren hun vader en moeder kwijt, hoe dat precies in z'n werk is gegaan weet ik niet, maar ze kwamen op de een of andere manier bij ons aan, en ook maar mee de kelder in. Zo groeide dat aantal vluchtelingen, maar daar hebben wij nooit spijt van gehad. Op een dag stond er bij de vos op de hof een tank onder die bomen en die begon op de kanalen te schieten, dat rammelde nog al hard. Na een tijdje, misschien 'n uur of zo, dan was die weer weg. Er kwamen ook meer patrouilles Duitsers en Engelsen. Ik heb een keer gezien, toen ging er een groepje Engelsen door de straat op de Neerkantseweg aan. En nog geen 3 minuten later kwamen de Duitsers van de vos af richting sloot. Wij dachten, daar gaat het beginnen, maar niks.

Op een dag hadden de Duitsers op de Neerkantse weg bij Muizenberg een Engelse sjiep in de lucht laten vliegen. Ik stond voor het huis te kijken en daar kwam een hele troep soldaten door de sloot op ons aan, 2 Engelsen voorop met de handen in de nek en wel tien Duitsers er achter aan. Die Duitsers vertelde ons dat ze een mijn in de weg hadden gelegd en die hadden laten springen, net voor de sjiep, dat waren de eerste krijgsgevangenen die we zagen.

Er gebeurde van alles, en wie weet wat er rondom het huis gebeurde wat wij nog helemaal niet zagen. Ik was eens aan het spurrie maaien op 't stuk land, over de weg, toen er weer granaten kwamen. Dan ging je als een haas de sloot in. Ik lag in de sloot die langs de weg op Meijel aan liep. En dan tegen de kant aan, want dat hadden we wel geleerd. Zo snel mogelijk op de grond gaan liggen, of als er een sloot in de buurt was daarin natuurlijk. Toen 't op hield met schieten en ik op wilde staan, klopte er iemand op mijn schouder, en daar had je wel 12 Engelse soldaten, die zaten zo achter mij en ik had er niets van gehoord of gezien, ook wel daar voor de granaten die overal uiteenspatten. Die begonnen ook weer Engels te praten en ik snapte er niks van.

De Britse militairen houden tijdens hun opmars naar Meijel tussen Neerkant en Meijel een kleine rustpauze.

Zo zagen de Tommies eruit toen ik ze voor 't eerst zag. Het enigste wat ik verstond was sjuemening, poef poef niks goed, die kropen toen door de slootjes op het kanaal aan, na een tijdje kwamen ze weer terug, maar wel met een man minder die was dood geschoten, die werd later door een Engelse jeep van het rode kruis opgehaald. Als ik er aan denk zie ik het nog gebeuren, ze kwamen er mee bij ons langs, en de benen van de man slingerdennaast de jeep zo iets vergeet je nooit meer. Je kon aan alles merken dat er wat gaande was, we waren intussen al een stukje in oktober terecht gekomen, want de tijd stond niet stil, ook al wisten we soms niet welke dag het was. En zo ging dat maar door dan stond hier een tank te schieten en dan daar, en die granaten vlogen maar door de lucht, soms werd er 's nachts ook al meer met mitrailleurs geschoten, soms leek het wel of ze in de tuin stonden te schieten, maar waar precies weet ik niet. Want wij lagen onder in de kelder, daar woonden we zowat dag en nacht in. Alleen voor eten te koken(hoofdzakelijk aardappelen) het vee (Geiten) wat te verzorgen voor zover als dat nog ging en het allernoodzakelijkste, voor de rest leefden we in de kelder. Op een dag in die spannende dagen kwam Tinus Ophey en Hannes Pijnenburg ook bij ons in de kelder, wanneer en waarom daar weet ik niks meer van, maar ze waren er wel. Sjeng van Deursen is ook een paar dagen bij ons geweest die was bij de O.D (ordedienst) en er was in Meijel wat gebeurd, die moest een paar dagen onderduiken, na een paar dagen was die weer weg. We hebben toen nog een hele tijd met een man of dertien in de kelder gezeten o.a. Piet Geris vrouw Geris en baby van ongeveer 7a8 maanden Sjefke Nijssen Peter van Heugte Truike van Heugte Gon Sonnemans Lies Sonnemans Teng Opheij Hannes Pijnenburg onze moeder ons Door en ik.

Truike zat bijna de hele dag met de rozenkrans in haar handen en maar weesgegroetjes en onze vaders af bidden .Die probeerde nog wel eens een ganse rozenkrans af te bidden, en als het heel spannend was wel 3 tot 4 keer toe. We werden er allemaal zenuwachtig van, dan kreeg je het gevoel of het ieder moment afgelopen was. Op den duur kon je er niet meer tegen en werd je er kotsmisselijk van, alhoewel het heel goed bedoeld was. Het eten raakte op behalve

aardappelen, we probeerden van erwten nog wat soep te maken. Hoe dat we er door zijn gekomen weet ik niet meer, maar we hadden het tot nog toe gered. 27 Oktober 1944 Tegen aanval van de Duitsers van achter de kanaal via het startebos richting Asten. We waren al vroeg uit de kelder gekropen, want we hoorden van alles, en we wisten niet wat er gaande was. Ik ging in de schuur en van daar uit naar een open ruimte (open schop) en daar hoorde ik in het startebos en geschreeuw en een herrie, je wist eigenlijk niet wat er stond te gebeuren. Ik stond nog heel even in dat open gedeelte van ons huis, toen er op het land over de weg een soldaat uit de grond kwamen die zwaaide dat ik daar weg moest gaan, ik ben toen ook meteen naar de schuur gegaan, en zo van binnen door de ruiten staan kijken, ik zei nog tegen die van ons "Er gaat wat gebeuren" En daar begon het spektakel, de tanks kwamen al schietend uit het startebos op ons huis aan. De tanks reden zo dicht langs ons huis, dat het net was of de wereld verging, en schieten overal. Je zag de soldaten uit zo'n putje kruipen en dan op hun buik weer 50 tot 100m verder, en dan hakte ze met zo'n schepje een gat in de grond en daar gingen ze dan weer in liggen schieten. Wij zijn de kelder in gedoken en wachten maar af wat er zou gebeuren, af en toe kropen we heel voorzichtig naar de keukenraam en dan gluurde we heel even naar buiten, en we zagen achter het huis het zelfde als wat ik eerst voor het huis gezien had. De tanks reden gewoon het bos in bij Geris en reden er gewoon dwars door heen, die reden de bomen plat als of het lucifers waren, ook weer die soldaten in de gronden schietend en rennend weer wat verder en dan weer liggen en weer opnieuw lopen liggen en schieten. Wij zaten in de kelder. Het zal zo ongeveer half 10-10 uur zijn geweest, toen zeiden we tegen elkaar, wat hoor ik toch, dat is toch geen schieten? nog wat geluisterd en toen gingen we kijken, de rook kwam ons tegen. We waren aan het afbranden achter stond het huis in lichterlaaie, en daar de kelder uit ik heb nog en koe die daar aan de ketting stond los gemaakt en voor het huis getrokken, en de kogels vlogen me om de oren, dat ik daar niet geraakt ben is geen wonder maar een mirakel. Toen ben ik naar boven gerend, daar had ik de vuurzweep met water klaar staan, en maar met water zwepen om de balken nat te houden, wat ook nog lukte, het woonhuis bleef daardoor gespaard. Sjeffe Nijsen heeft me later verteld dat zij dat waren die anderen die in de kelder zaten. buiten op een hoopje hebben gestaan temidden van al dat geschiet tot dat ze begrepen dat dat wel op zelfmoord leek, en zijn toen maar weer naar binnen gegaan weer de kelder in. Sjeffe en nog een paar, ik weet al niet meer wie, hebben toen water naar boven gebracht en zo hebben wij het woonhuis gered. Wat er buiten gebeurden heb ik verder niet veel van gezien. Ik weet nog wel dat het een enorme herrie was. Het was zelfs zo erg dat de Fam. Hendrik Geris in de namiddag zo rond een uur of half vier voor het eerst buiten de schuilkelder durfde te kijken, en in die tijd waren we al afgebrand. Wij zaten die dag echt aan het front de Duitsers die zich een weg baande richting Asten en daar waren overal Engelse en dat leverde zo'n herrie op van schietende tanks. Het rijden van die tanks (zwarte tanks waren dat) vliegtuigen mitrailleurs, geweren en nog allerlei ander spul dat wij helemaal niet thuis konden brengen. Zoiets kun je niet beschrijven om dat duidelijk te maken, dat gaat niet daar kom je niet aan uit. Toen er geen gevaar meer was, dat de brand over zou slaan naar het woonhuis, ging het weer de kelder in. En daar zouden we voorlopig nog een heel tijdje moeten doorbrengen. Want we zaten de komende weken heel dicht bij het front. En in de tweede linie zal ik zeggen daar gebeurde ook van alles. Piet Geris had een gedeelte van zijn huisraad bij ons in de zogenaamde grote kamer gebracht. Wat meubels en wat eten, o.a. een grote pot worst en zo vanalles wat. Ze meenden als het ergens stond waar mensen waren, dat het daar veiliger stond. Hoe veilig dat wisten we gauw genoeg. Er kwamen enkele dagen nadat die veldslag er was geweest twee Duitse soldaten kijken voor inkwartiering. Wij zouden Duitsers in huis krijgen. De zg. kleine kamer was goed, we moesten ze ontruimen en dan kwamen 's nachts de soldaten die daar kwamen liggen. Zo werd gezegd. En inderdaad 's nachts kwamen er twee vrachtwagens. Dat liep maar binnen en buiten en dat duurde nogal even. Totdat we het toch wel een beetje vreemd begonnen te vinden, toen we ineens hoorden dat er buiten op mijn trekharmonika werd gespeeld. Dat klopt niet zeiden we onder in de

kelder. We maakten een petroleumlampje aan en zetten dat voor in de keuken. We hoorden wat roepen en ze startten de wagens en weg waren ze. Dus niks inkwartiering, gewoon jatten. Toen het goed stil was gingen we heel voorzichtig kijken, we wisten toen al dat er wat weg was. Maar het was nog te donker om het goed te zien. Toen het weer licht werd gingen we natuurlijk kijken. Wat was het geval, uitgerekend Piet Geris zijn spullen waren weg en mijn harmonika ook.

We waren er nog lang niet vanaf. We zouden weer inkwartiering krijgen en wel van het Rode Kruis. Die kwamen ook echt en die zouden blijven tot 4 of 5 Nov.

Dat waren twee Rode Kruis soldaten, die waren hartstikke goed. Vooral die Heinz 'n Oberluitenant, dat was de baas, en 'n goeie, daar konden we goed mee opschieten en dat ging heel goed en daar hebben we echt hulp van gehad. Wat er anders met ons gebeurd zou zijn weet ik niet, maar wat er wel gebeurde weet ik wel. Daar dat het Rode Kruis bij ons was kwamen er veel soldaten over de vloer. En zo leefden we eigenlijk te midden van Duitse soldaten. We hadden al gauw in de gaten dat ons eigenlijk niets meer kon gebeuren sinds die Heinz bij ons was. Als die z'n gezicht liet zien, waren die andere poeslief of dropen zogenaamd met de staart tussen de benen af. Ik zal 'ns proberen om 't eens op 'n rijtje te zetten.

Er kwamen soms soldaten binnen die dagen achter elkaar buiten hadden gelegen en als die dan bij ons binnen waren en er was nog 'n warme kachel dan vonden die dat, sjeun, woendersjeun, op z'n Duits gezegd. Wij gaven die wel eens een kop koffie of warme melk of zoiets en dat waardeerde die Heinz zo, dat we geen kwaad meer konden doen.

Hendrik Geris met z'n gezin gingen op 1 Nov. vluchten. Hij kwam naar ons toe en zei: "Wat zouden we doen, 't wordt zo gevaarlijk en ik weet 't ook niet meer."

Ik voelde daar niet veel voor, want je ging voor 't een lopen en je kwam 't ander tegen en niemand wist wat goed was of niet goed. Geris ging. En wij bleven thuis.

Anderhalve week daarna kwamen wij op de Donk in Meijel en daar troffen we Lin en Jo Geris aan. Die kwamen uit de grond bij Fritske Strijbos en die vertelde dat vader Geris in Duitsland zat. Diep treurig was dat. Veel tijd om te praten hadden we niet, want daar kwam de Groene Politzei aan en die pikten zo de mensen op en bracht die naar 'n verzamelplaats voor naar Duitsland gaan te werken. Sjekke Nijsen was er ook bij, die ging overal mee naartoe. Wij gingen er als 'n haas vandoor maar daar later meer over.

Zo op een avond kwam er een Duitse soldaat achter het huis doorlopen en die schreeuwde: "Zie mussen besser verdunkele." Waarop Heinz terug schreeuwde: "Wen zie daar wat te machen haben kommen zie er maar ein." Weg was die man.

Op een avond zaten er ook weer 2 bij ons te buurten, die lieten foto's zien van hun vrouw en kinderen en vertelde dat ze met weinnachte met oerlaub naar hause gingen. Daags daarna kwam er eentje van terug en vroeg of we die kameraad, die op die stoel gezeten had nog kende, ja natuurlijk. Kameraad is dood zei die. Die had een granaatscherf door z'n hoofd gehad. Je werd er steenkoud van.

Bij Hendrik Geris was de keuken, daar stond ook nog een koe op stalen er kwam er wel 5 of 6 keer per dag eentje naar ons toe en dan was 't, Meister zie moesten kommen melsjen en dan moest ik mee naar Geris om die koe te melken. Als ik daar mee bezig was, stonden er wel 3 of 4 Duitsers bij, de een met 'n soeprien de ander met 'n inmaakfles of een keteltje en als je dan wat melk in de emmer had, moesten ze dat hebben, maar dat ging geen 5 of 6 keer per dag en die werden lastig die zeiden dat ik de zaak saboteerde maar dat was niet, maar dat beest gaf gewoon geen melk meer. Daar hadden ze een oude wan voor gezet met turf, ze meende dat dat koevoer was.

Maar daar was er eentje die begon lastig te worden en 'n grote bek open te trekken, we wisten er geen goeie raad mee. We vertelde dat tegen die Heinz en die zei op z'n Duits, als ie weer kwam moesten we hem maar even roepen. En daar ging het gebeuren, hij was er weer en begon te tieren sabotage en zo. Toen ging ons Door even naar voren zeggen dat ie er weer was. En daar kwam die Heinz aan, 't manneke vloog in de houding. Heil Hitler dat was 't

eerste wat ie zei maar ook zowat 't laatste. Ze hebben nog wat tegen mekaar staan schreeuwen en 't manneke droop af. We hebben 'm nooit meer gezien. Zo ook een keer, er kwamen 7 of 8 Duitse soldaten binnen en die wouwen ons 't huis uitzetten, die zeiden guiele louter errors, kameraden moesten den kelder in. En weer hetzelfde die Heinz verscheen in de deuropening en daar ging het weer Heil Hitler enz.. Na wat gepraat hoorden we Heinz zeggen: "Kameraden voor dat hous in de boenker en eiviele luiten in de kelder en allemaal dropen ze af en gingen voor 't huis in 'n gat in de grond zitten. Wat zou er gebeurt zijn als die man er niet geweest was, niet veel goeds in ieder geval.

Van vliegtuigen hadden de Duitse soldaten een gruwelijke schrik. Wij waren 'n keer met die Rode Kruis soldaten in 't afgebrande gedeelte, toen er Engelse Vliegtuigen kwamen. Ze grepen me bij de arm en trokken me zo achter een muur, daar kropen we met z'n drieje tegen aan totdat de vliegtuigen weg waren. Je kon de angst van 't gezicht aflezen, maar god weet wat die allemaal gezien hadden, verschrikkelijke dingen dat kon je zo aan die mensen zien.

Zo ook 's een keer kwamen er Engelse vliegtuigen, en er kwam net 'n motor met zijspan van Meijel af met in 't zijspan een vet varken voor de keuken bij Geris. Toen die man de vliegtuigen in de gaten kreeg, sprong hij zo van de rijdende motor af en dook de sloot in. De motor reed nog 'n stukje door en ging ook de sloot in. Hannes Pijnenburg en ik, wij waren 's in Meijel waar Piet Cumhoff nu woont, daar kwamen we 'n colonne Duitse tanks tegen.

We zeiden tegen mekaar: "Zullen we die 's laten stoppen, verrek dat doen we."

We gingen heel uitdrukkelijk naar boven staan wijzen, net of er god weet hoeveel vliegtuigen waren, maar er was er geen een. En ineens stonden ze allemaal onder de bomen en stil. En wij rennen, wij maakten dat we weg kwamen. Wij moesten ook wel 's lachen.

Enkele dagen na die tegen aanval van de Duitsers. Wij zaten inmiddels weer helemaal in bezet gebied, dus weer midden in en om de Duitsers, gingen Sjekke Nijsen en ik op stap naar bakker Frans Jacobs op de Donk in Meijel. We hadden horen zeggen dat je daar brood kon krijgen als je maar meel had. Wij hadden nog een beetje meel en daar gingen we dan.

Wat we toen in Meijel gezien hebben is onbeschrijfelijk, alles was kapot er lagen dode beesten, er liepen hier en daar koeien enz. en kapotte huizen, ze waren zowat allemaal kapot.

'T was een grote ravage, 'n puinhoop zoiets kun je niet voorstellen als je 't niet gezien hebt.

Kijk maar eens op de foto van de volgende bladzijde, en zo was dat overal.

Maar wij moesten naar de bakker en wij gingen door, tussen al die rommel moesten we 'n weg zoeken. Bij de bakker aangekomen en stonden nog aan de deur op Fritske Strijbos aan. Daar kwamen Lin en Jo Geris uit de grond, daar was een schuilkelder. Toen we mekaar zagen begonnen ze te huilen, de Duitsers hadden hun vader {Hendrik Geris} mee naar Duitsland en dat was heel erg. Veel tijd hadden we niet om te praten want iemand van 't personeel riep tegen ons. Wat komen jullie hier doen? Ze pikken hier alle mannen op en op dat moment kwam er een motor met zijspan aan, van de zogenaamde Groene Politzei, uit de richting van Roggel.

"Maak dat je weg komt!" schreeuwde er iemand. En wij weg zonder brood, zonder meel en de Groenen zowat achter ons aan. We hadden het niet meer, we werden er niet goed van. Maar we moesten verder, weer terug door al die troep, we moesten naar huis. We hadden onderweg afgesproken dat we thuis niet zouden vertellen wat allemaal gezien en gehoord hadden. Maar toen we binnen kwamen was het eerste wat ze zeiden: "Wat is er met jullie gebeurd." Ze konden het zo van ons gezicht aflezen, dat we het benauwd gehad hadden. Dat 't zo erg was hadden we zelf niet eens in de gaten, ze bleven aan 't vragen wat er toch was gebeurd. En wij vertelden toen wat we gezien hadden, en van Hendrik Geris enzovoort. We werden er allemaal erg zenuwachtig van, we werden bang.

*Nel Trines te midden van de zwaar gehavende huizen in de Schoolstraat te Meijel
(foto gemaakt door Harrie Verstappen)*

En zo was het overal in Meijel. Zelf gezien met brood halen bij de bakker op de Donk. Ondertussen ging 't binnenlopen van Duitse soldaten maar door. We zaten op dat moment wel niet helemaal aan 't front, maar er werd wel gevochten, en zo kwam er van alles binnen. Op een gegeven ogenblik kwam er een oudere soldaat binnen, strompelde de kelder in, en viel met z'n hele hebben en houwen in slaap, zo moe was die. Er kwam ook een heel jong ventje, die was ook van 't Rode Kruis, die was totaal over zijn toeren. Je kunt wel zeggen knats gek. Hij moest met die Heinz gewonden op gaan halen, maar er was niks meer mee te beginnen. Ik heb hem door de kelder op z'n kruipen van de schrik. Dat vergeet je nooit meer.

Later toen die oudere soldaat wat bekomen was zei die tegen Heinz op z'n Duits dan: "Als je dat leven liefhebt, laat die jongen dan in de kelder, dan ga ik wel mee." En dat deden ze toen ook. Als er gewonden opgehaald moesten worden dan zeiden ze m'n Staalhelm de draagbaan en de Rode Kruis vlag en dan gingen ze naar buiten, waar het levensgevaarlijk was, want er werd hoe langer hoe meer geschoten. Zo stond er bij ons in 't buske achter van Stiphout zo'n schiettuig waar ze die mortieren mee afvuurde. Als die bezig waren, dan gingen er wel 10-15 of nog meer van die mortieren richting Neerkant. Dat was net of ieder mortier een vuurkegel was. Zo zag 't zich aan en het ging gepaard met veel lawaai.

Toen zagen we ook bij Geris achter 't huis 'n hoop stro staan, dat was wel wat vreemd. En op dat moment dat wij keken kwam daar 'n grote Duitse tank uit te voorschijn, en die begon te rijden in de richting van Mestran zo naar Thiskes Harrie op Piet Lemmen aan. Daar draaide ie zich, en kwam weer terug waar Vatmien nu woont, hij was precies op 't einde van dat bosje en pang ineens stond ie in brand. Wat er gebeurd was wisten we niet. Na de oorlog hebben we gedeelte van de schoenen nog gevonden die lagen in de tank.

Wij met z'n alle leefde hoofdzakelijk in de kelder, de keuken en de bijkeuken, verder kwamen we niet meer. En zo zagen we achter 't huis wel wat er zo al gebeurde, maar verder rondom, daar wisten we niets meer van. Wij durfden niet meer buiten te komen. 'T rammelde overal.

En toen werd 't 4-5 November 1944.

Toen begonnen deze apparaten vuur te spuwen vanuit Asten, richting Liesel, Neerkant, Meijel.

november '44: de kanonnen die vanuit Asten, Meijel en omgeving beschoten

Wat daar uitkwam zijn er ontzettend veel op Neerkant terecht gekomen, ook op de Schans waar wij woonden. We zullen 't nooit meer vergeten. En de Schans waar wij zaten kreeg ook z'n deel en voor 'n goeie, daar kwamen we achter. Na de oorlog werd er uitgeteld dat er in Neerkant op iedere 100 vierkante meter 'n granaat gevallen was. Dit komt van Heldens opzichten van de herdemij.

* Dat het in Meijel wemelde van de mijnen, bewijst deze op het oude voetbalveld van Meijel door de opruimingsdienst bijeengebrachte verzameling.

Van deze mijnen lagen er aan onze kant van Scheperjannebaan op Verstagen aan met bosjes. Later na de oorlog moesten de Duitse soldaten die zelf opruimen.

Trieste cijfers

Dat in Meijel en omgeving hevig gevochten is, blijkt overduidelijk uit cijfermateriaal dat Harrie Verstappen in het Imperial War Museum in Londen kreeg. Het gaat om cijfers van de 7e Armored Division van het Amerikaanse leger. Ter illustratie enkele voorbeelden: in oktober verschoot die divisie in De Peel ruim 1 miljoen geweerkogels van punt 30. In november zakte dit aantal tot ruim 400.000. Verder 68.807 (nov. 36.049) granaten van 105 mm en 44.400 (in november 16.200) kogels van punt 45. Die lijst is natuurlijk veel groter en de munitie die de Duitsers en de Engelsen verschoten komt daar nog bij. Volgens Verstappen illustreren die cijfers dat de strijd rond Meijel zeer hevig is geweest.

Voor zover wij wisten zaten er in de hele omgeving geen burgers meer, er was geen bekend gezicht te bekennen. We hadden 'n paar dagen voor de 4 november nog iemand bij Geris uit de schuilkelders zien kruipen, dat was een burger. We weten het niet zeker maar, maar we meenden dat 't Gerard van de Berkmortel was. We hebben hem nooit meer gezien. 'T bleek ook dat de Duitsers overal mijnen hadden gelegd. Bij ons in de schop hebben ze opgestapeld gestaan tot aan de zolder toe. Toen die kisten daar stonden wisten we niet dat 't mijnen waren. De Duitsers hadden daar nooit iets van gezegd. Na de oorlog kwamen we er pas goed achter wat er voor rotzooi in de grond zat. En zo gingen we de nacht van 3 op 4 november in. Van slapen kwam niet helemaal niets meer. We hadden nog 'n grote ketel erwten soep gemaakt en die stond in 't portaal voor de kelder. Dat zou op 5 november 't enigste zijn dat we nog aankonden. Want verder zijn we die dag niet meer geweest, tenminste tot een uur of 4 in de namiddag, toen werd 't wat stiller.

5 november

Hoe laat 't schieten begon weet ik niet meer. Ik weet wel dat, al wat we al gehad hadden, van de oorlog, dat dat niets was geweest in vergelijking met wat 5 november 1944 zou brengen. We kregen de hele dag granaten, granaten en nog eens granaten. De Engelsen begonnen weer op te rukken richting Neerkant. Wat er die dag allemaal gebeurd is, dat is moeilijk met een pen te beschrijven. Er moeten die dag ontzettend veel doden en gewonden zijn gevallen, want da Rode Kruis wagens hebben van 's morgens tot 's avonds op en neer van Neerkant naar Meijel gereden. 'T werd zo erg dat de Rode Kruis soldaten die bij ons waren niet meer uit hoefden te rukken. Dat was ongeveer 9 uur 's morgens. In de namiddag moesten ze er weer uit. Wij zijn zelf die dag nog een paar keer op onze buik van de kelder naar de keukenraam gekropen. En dan loerden we heel voorzichtig, zo net boven de raamdorpel naar buiten. En toen wisten we al dat er van de Schans niet meer veel zou over zijn als dat zo zou doorgaan. Er lagen ook 2 gewonde soldaten bij ons in de kamer, die moeten er een hele tijd gelegen hebben, want 't Rode Kruis was niet meer buiten geweest van 9 uur af. Die zaten die dag ook bij ons in de kelder, en die vertelden dat er 2 gewonden in de kamer lagen. Wij kregen medelijden met die mensen en ik vroeg aan die Heinz of 't goed was dat ik die gewonde soldaten kersen te eten zou geven. Dat waren inmaakkersen (in de weckfles) en die waren echt lekker. Dat mocht en toen heb ik in de kamer tussen die twee gewonden gezeten en heb ze kersen gegeven. Zo met de lepel, eerst de een dan de ander. Ik heb in m'n hele leven geen mensen zo zien kijken als die

twee. Ze waren zo blij dat ze wat te drinken kregen dat hou je niet voor mogelijk. Ondertussen raasde de Rode Kruis wagens maar door. Dat was zo'n geweld geweest dat er later op de dag 'n soort gepantserde bulldozers aan te pas kwamen, om de weg gelijk te schuiven. Om een uur of 2-3 moesten die mannen die bij ons in de kelder zaten er ook weer uit. Om een uur of half 4 werd 't wat rustiger en konden we eens buiten kijken. 'T was wel zo als we verwacht hadden. De hele Schans was weg op 2 halve en 2 hele huizen na. Er kwam ook een grote groep Engelse krijgsgevangenen bij ons achter 't huis door. Misschien wel zo'n 20 man die liepen langs de telefoonlijnen op Meijel aan (Startebos). Natuurlijk waren daar ook de nodige Duitsers bij. Toen wij eens wat beter naar buiten konden kijken, zagen we pas goed wat er gebeurd was. Bijvoorbeeld bij Geris stond een bosje, en daar was niks meer van over, als kale stammen en daar waren er nog vele bij die half door geslagen waren van al die granaten. Van de hele Schans standen er nog 2 huizen (Geris en Mestrom) die niet waren afgebrand, en 2 halve dat van Sjeff Sonnemans en dat van ons. Daar waren de stal en de schuur van weg. Voor de rest was alles weg. Vijftien boerderijen waren weg, niet meegeteld wat er in de Schelm en op de Hei gebeurd was. Ook niet wat er op de Meijelse grond gebeurd was. Van voor 't huis bekeken richting Vieruitersten stond ook nergens niks meer. En dat van 's morgens tot na de middag half 4 zo ongeveer was dat allemaal gebeurd. En 't schieten ging maar door er werd zogenaamd hevig gevochten. Er lag voor 't huis een grote verrekijker, 2 meter van de voordeur. We hadden die graag gehad, maar geen mens durfde die 2 meter buiten te komen. Rode Kruis wagens bleven op en neer aan 't rijden naar Neerkant en weer terug naar Meijel. Daar was ergens 't Rode Kruis Hospitaal. Er was zo'n paniek onder de Duitsers dat 't een complete janboel werd. Om half 5 stond er een Duitse jeep voor 't huis. Die mannen trokken de vensters van 't huis, legden daar de gewonden op, die nog steeds in de kamer lagen. En dat ging allemaal zo gehaast dat die Heinz en z'n collega nog geen tijd hadden om goeie dag te zeggen. Zo kwam 't 't einde aan de inkwartiere van 't Rode Kruis. Dat was voor ons heel vreemd, ineens was er in 't huis niks meer te doen. Er kwamen geen soldaten meer binnen. En wat heel raar was, onze bescherm engel Heinz was weg. Daar zaten we dan weer, en maar afwachten wat er verder zou gaan gebeuren. Dat viel eigenlijk nog al mee, dat wil zeggen, de eerste dagen. De Duitsers werden terug gedreven tot in Meijel. Daar zouden ze nog 'n heel tijdje blijven hangen. Bij ons werd op 6 en 7 november nog wel geschoten, maar 't ergste was voorbij. Toen zaten er nog bosse groepen Duitsers en Engelsen en als die mekaar tegen kwamen, dan ratelde de machinegeweren weer. Vooral 's nachts kon je goed horen. Ik geloof dat er in de hele omgeving nergens nog burgers waren behalve wij met de vluchtelingen die nog steeds in de kelder zaten. Wij werden zelf ook al zo'n rare mensen, want als we 'n dode Duitser zagen liggen, dan zeiden we gewoon dat er daar ook weer eentje lag. Dat was heel gek, je schrok eigenlijk nergens meer van. In die dagen kwam ik voor 't huis in 'n kippenhok voor turf te halen. Ik had de deur net open, en daar lagen twee Duitsers op de turf. Zei zeiden niks en ik zei ook niks, pakte 'n paar turven en ging weer naar binnen, zo ging dat. We hadden op een of andere manier een zak met Duitse Kuggen (brood) weten te bemachtigen, en daar hadden we weer 'n paar dagen van gegeten. Op 8 november heeft er bijna de hele namiddag 'n Duitse soldaat bij ons in de kleine kamer gezeten, hij had een stoel en een tafel daar neergezet, en op die tafel had ie z'n revolver liggen. We hebben wel een paar uur mat hem zitten praten over vanalles en nog wat, maar hij begon toch eigenlijk wat veel over landwirthschaft en werken in Duitsland te praten. Het was toch een rare, je wist eigenlijk niet wat de bedoeling was van die vent. We waren tenminste blij dat hij weg was. De nacht van 8 op 9 november zou de inleiding worden dat wij het huis uit moesten. Het was allemaal vrij rustig die nacht en op een gegeven moment moest Truike naar de wc. Niemand van die anderen ging daarvoor naar buiten in die dagen, daar was het veel te gevaarlijk voor. Maar Truike durfde dat niet, dat was schande, en zij ging in het afgebrande gedeelte op de wc. Toen ze daar zat kwamen er 2 Duitsers boven de kalverstaldeur hangen, en die keken Truike recht in het gezicht. En Truike ging op de klater, vermoedelijk met een wit spatbord achter zich aan. En zo kwam zij weer in

de kelder, maar die soldaten hadden gezien dat er nog civiele luiten in dit huis zaten. Dat is volgens ons de aanleiding geweest, dat de Duitsers in de nacht van 9 op 10 november het huis uitgehaald hebben. En daar begon voor ons het vluchtelingenleven. Wij hadden de Engelsen, de Canadezen, de Schotten en waar ze ook vandaan hadden mogen komen, aan de achterdeur, toen de Duitsers ons er door de voordeur uitwerkten in de nacht van 9 op 10 november 1944, 's nachts om 12 uur.

Britse troepen op de Moostenstraat te Neerkant. Op de achtergrond de geheel vernielde kerk van dit Peeldorp.

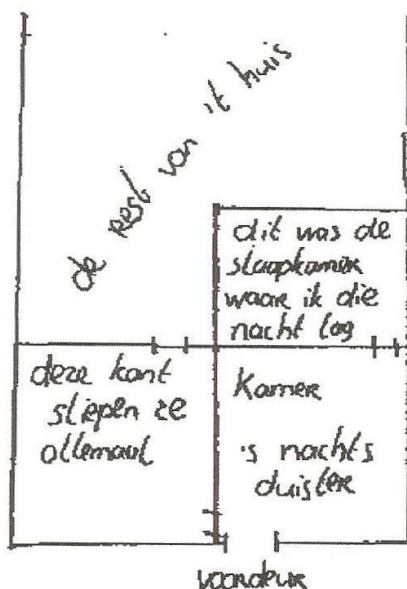
Ze waren dus op de Moostdijk toen de Duitsers ons op pikten en wij zouden nog 'n hele tijd moeten wachten eer dat wij ze weer zouden zien. Op die bewuste nacht werd er op de deur geklopt, en daar stonden 'n stuk of 5 Duitsers, en die vertelden ons zonder omwegen: "Sie müssen heraus, loos, loos." Zo begon 't, later bleek dat ons huis omsingeld was door Duitsers, 2 of 3 kwamen er binnen, en de een na de ander moeste naar buiten. Daar stond dan een hoop

ellende, maar moeder was er niet bij. Ik ging weer naar binnen kijken, en moeder zat nog in de kelder. Een Duitse soldaat was erbij. "Roewig moedertje roewig," zei die vent en moeder graaide nog wat kleren. Er kwam nog 'n andere soldaat. En die schreeuwt: "Fortmachen, fortmachen eraus, Sie müssen eraus." "Ik ga niet voor dat ik 't mijne ingepakt heb," zei moeder, en dat deed ze ook, veel te veel want later konden we 't niet meer dragen. Je kunt niet begrijpen hoe zwaar dat 10 Kg gaan wegen, als je ze maar lang genoeg aan je vingers hebt hangen. Eindelijk was 't zover dat ze naar boven kwam en daar omstreeks 12 uur zette de stoet zich in beweging. Er waren ineens wel 12 Duitsers, en daar gingen we. Ik zou wel kunnen janken als ik daar aan terug denk. Wij moesten op Meijel aan. Ze loodsten ons tussen de mijnen door, en moesten daar in 'n woning (een van de 4 woningen van Hanses Beer) daar barste 't van de Duitsers en we moesten weer verder, we moesten van den Hof door 't dorp naar 't postkantoor. Daar stonden de Duitsers met hopen bij mekaar. Daar hebben we misschien wel 1½ uur gestaan, midden in de nacht. Toen kwamen er twee Duitsers en daar moesten wij met mee. De reis ging weer verder tot bij Frans Weerts, en daar ging 't weer binnen, maar steeds andere bewaking van die mannen. Zelfs als er iemand naar de WC moest ging er eentje mee, die ging later languit op het aanrecht liggen en dapte maar op z'n hoofd, en zei: "Ich habe lausen (luizen)," daar begonnen wij ook te maken mee te krijgen. Zo tegen de morgen werd ons gezegd dat de mannen naar Duitsland moesten, en de vrouwen naar Venlo naar 'n vluchtelingen lagen. 'T zag er niet goed uit. Een beroerd uurtje brak aan. De vrouwen gaven ons nog foto's voor zover die er nog waren. Er werd hier en daar nog 'n trui uit een doos gehaald. Ik weet nog; moeder gaf mij een naald en draad voor als m'n knoop van de jas ging. Teng Ophey zei op 'n gegeven moment: "Willem, dit ga ik naar de Engelsen brengen." En hij haalde een papier uit z'n zak, en daar op stonden de hele mijnen linies op, die op de schans lagen. Dat liet hij me zo kijken terwijl die Duitser op 't aanrecht lag. We hebben nog veel moeten praten anders was Teng er tussen uit gegaan.. Maar die Duitsers hadden ons wel 20 keer geteld en als er eentje weg was, wie weet wat er dan gebeurd was. Maar Teng bleef, hij had er begrip voor dat hij ons in gevaar bracht als hij er tussen uit kneep. En dat hadden wij niet verdiend voor alles wij voor hem gedaan hadden. Er werd afgesproken dat we bij mekaar zouden blijven totdat de vrouwen onderdak hadden. En dan zouden we proberen om weg te komen. In ieder geval als 't even kon niet de grens over. Maar 't zou allemaal anders lopen. Rond 'n uur of 6 's morgens moesten we ons klaar maken voor te vertrekken. Wij wisten niet hoe wij onze bagage mee zouden krijgen. Een van die Duitsers wist 'n twee wielig handkarretje te staan. En dat ging hij toen met ons halen. En daar was alles klaar om weer te vertrekken richting Helden. Het werd onderweg erg moeilijk, we hadden dat wagentje veel te vol geladen en daar boven op lag die kleine van Piet Geris, 8 maanden oud was die. Die twee Duitsers gingen met ons mee. Bij Broekmans in Beringe {dat is waar nu de Nedueo is} stonden twee vrouwlie in de schuurdeur en zagen ons aankomen, en heel nieuwsgierig wat daar nu aan zou komen, want die hadden van Meijel wel 6 a 8 weken niks meer gehoord. Maar die hadden niet gezien dat er ook een paar Duitsers bij waren, en zo doende konden ze niet goed met ons praten, maar die 2 dames Truus Broekmans en Til Simons die klampte die Duitsers aan en liepen met ons mee richting Helden. Daar vooraan in Beringe waar nu landbouwbelang is, stond toen een stroschop, 'T begon hard te regenen en wij die stroschop in. Die Duitsers gingen direct in dat woonhuis snuffelen, en wij dachten maken dat we weg komen. En we waren nog niet op de weg of die Duitsers waren er weer. Halt was wollen sie machen. Toen zeiden Truus Broekmans en Til Simons, dat zij die vluchteling goed onderdak konden geven, en die 2 Duitse soldaten redeneerde nog wat. Toen zei de een tegen de ander: "Ach las die leuten toch laufen." Ze draaiden zich om en gingen weer terug naar Meijel. Wij gingen zo snel mogelijk weg en we zorgden er wel voor om zo snel mogelijk van de grote weg af te komen. Dat lukte vrij snel, want de eerste weg was maar 'n paar honderd meter verder. Dat ging de zandweg in, in de richting van Groeze, dat was 'n gehucht van Helden-Beringe, net als de Schans van de Neerkant. Later ging tot overmaat van ramp ook nog een wieltje van 't karretje

kapot, we moesten met z'n alle trekken en duwen, totdat we bij een huis aankwamen daar woonde Caspere Frens. We mochten wel even rusten, maar we konden daar niet blijven. Daar heb ik gewoon in de koebak {voerbak} liggen slapen, we waren bekaf. We kregen wat te drinken en alles weer wat bijeen geraapt en verder ging 't. We kwamen terecht op een hele grote boerderij bij de weduwe Wijnen. Haar man en zoon waren in de herfst 1943 door voedselvergiftiging om 't leven gekomen. Die zat er beroerd bij, en die was eigenlijk wel blij dat er mensen in huis waren. En dat werd dus ons vlucht adres, ze noemde dat adres ook wel, bij Wienen op de stert. Maar met dat al zaten wij weer in bezet gebied, weer opnieuw hadden we met de Duitsers te maken. Daarin Helden waren zij nog heer en meester. In Helden waren heel veel mannen opgepikt om in Duitsland te gaan werken. Dat ging zo, bijv. als de hoogmis uit was stonden daar een hoop Duitsers en dreven de mannen bijeen en die werden op transport gesteld richting Duitsland. Wij waren nog maar 1 dag in Helden, toen 's middags 'n priester kwam. Die kwam voor ons een heilige mis lezen in de huiskamer van de boerderij de stert. We konden biechten of te communie gaan. Dat had ons allemaal goed gedaan. Wij vonden dat heel fijn dat die zo gauw voor ons klaar stonden en met ons meeleefden. Dat was iets heel anders dan op de Neerkant. Die was de hele oorlog nog niet een s komen kijken, en toen hij een keer kwam begon die ons nog de huid vol te schelden. Dat zal ik nooit meer vergeten. Wij mannen kregen de waarschuwing dat als er Duitsers in de buurt waren moesten wij onderduiken. Wij hadden in 'n kippenhok achter de haard een gat in de grond gemaakt daar hadden we nog wat zakken kalk voor gestapeld, voor het geval dat we er tussenuit moesten. Teng Ophey, Sjeffe Nijsen, Piet Geris, vrouw Geris en de kleine waren naar andere bekende of familie gegaan. dus ons clubje was wat uitgedund. Waar Peter en Truike gebleven waren weet ik niks meer van. We waren nog met z'n zessen bijeen. Hannes Pijnenburg en ik, wij waren de enigste mannen in het gezelschap. Dus voor ons was 't oppassen geblazen. Op een keer kwamen er twee Duitsers 't erf op en wij weg naar dat kippenhok en de grond in en afwachten wat er gebeurde. Die Duitsers kwamen ook dat kippenhok in en wij hielden de adem in, want ze waren maar 2 meter van ons af. Achter af viel 't toch weer mee, want die Duitsers kwamen kippen vangen, dat hoorden we aan 't lawaai dat die kippen maakten, dus dat was ook weer voorbij. Daar heb ik een heel beroerde dag gehad, ik weet niet hoe het kwam maar ik had het niet meer. Ik heb daar een halve dag zitten janken, 't was net of 't allemaal te veel werd. Toen kwamen we in aanraking met de Familie Lormans, dat waren burens van Wijnen. Bij Wijnen was eigenlijk niet veel plaats om te slapen en toen hadden die 't geregeld dat Hannus Pijnenburg en ik voortaan daar zouden gaan slapen, bij Lormans dus. In 't begin ging dat nog wel, later ging 't wel wat moeilijker, maar daarover later. Overdag hielpen we bij Wijnen 't vee verzorgen en voer plukken en zo vanalles. Van Duitsers hadden we niet zo veel last, die hadden wel wat anders te doen als naar een paar mensen te zoeken. Er begonnen in Helden granaten te vallen en die mensen wisten nog niets van dat spul, wij moesten herhaaldelijk zeggen ga er liggen of maak dat je binnen komt. Blijf binnen en pas op daar komen ze weer, enz. We kwamen weer opnieuw aan 't front te zitten, al was dat gelukkig niet zo hevig als dat bij ons was geweest. Maar we kregen toch weer behoorlijk granaatvuur, 't was weer zover je voelde dat er weer wat broeide, je voelde dat gewoon aan komen. Op een avond ging ik weer naar Lormans om te slapen. Ik had van de stert een rugzak mee gekregen voor als ik daags daarna niet meer terug kon komen, dat ik wat kleren sokken en ondergoed bij me had, want je wist maar nooit. Toen ik onderweg was hoorde ik weer dat geluid van pang-pieuw pang-pieuw, dat pieuw was 't geluid van de kogels die je rond de oren vlogen. Ik kende dat nog van thuis. Ik tegen de grond en stil blijven liggen, toen pas kreeg ik in de gaten wat er aan de hand was. Ik had namelijk die rugzak op m'n rug en dat leek veel op een soldaat, vandaar dat er geschoten werd. Toen 't donker werd, ben ik weer op Lormans aan gegaan, met die rugzak natuurlijk niet meer op m'n rug. 'T begon weer spannend te worden en bij Lormans durfden ze niet meer naar bed te gaan en er werd besloten om maar allemaal in de kamer te gaan liggen. Daar heb ik toen 2 nachten met het hoofd op de trap van de naaimachine

gelegen, slapen was er niet bij. Zo kwam 't dat ik de volgende nacht in 'n andere kamer ging slapen, daar stond een bed en daar ging toch niemand liggen. Ik vroeg of ik daar mocht gaan liggen en dat was goed. Ik was in bed gekropen met m'n schoenen aan m'n palsen gebonden, voor het geval dat ik er met haast uit moest. Toen kwamen er 's nachts 'n hele hoop Duitsers in die kamer en ik kon nergens meer heen. Die meiden van Lormans hebben toen veel koffie gezet voor die mannen, en zo doende gebeurde er verder niets. tegen de morgen vertrok ik weer.

Zo was de indeling ongeveer:

Bij Lormans hadden ze ook een schuilkelder gemaakt, in de schuur hadden ze een gat in de vloer gemaakt en een partij zand onder de vloer uitgehaald en dat was het dan. Boven dat gat hadden ze stro liggen, en daar een wasmachine opstaan, dus dat was goed verborgen maar ik had 't er niet mee, want het front moest nog komen. En dan kon er gemakkelijk brand komen. Ik heb er een keer ingekeken maar meer niet. We waren een dag of 9-10 in de kelder toen er overdag bij Wijnen een Duitse soldaat binnenkwam, behoorlijk nat. En hij ging met z'n voeten in de oven van 't fornuis zitten en hij had geen zin meer om nog te vechten. En hij zei: "Als de Tommies komen geef ik mij over." Maar dan op z'n Duits. En op een gegeven moment begon hij te luisteren en zei toen: "Jetz kommen de Tommies, jetz geef ik mich uber." En hij trok een witte zakdoek uit z'n uniform en daar ging hij naar de Tommies. Hij kende het geluid van de Engelse tanks zogoed dat hij wist dat het Engelse waren. Nog wat later gingen Pijnenburg en ik kijken of er werkelijk Tommies waren, en daar stond waarachtig een Engelse tank. Er kwamen op dat moment ook een hele rij Duitse soldaten als krijgsgevangen aan met Engelse bewaking. Precies het omgekeerde als we bij ons thuis hadden gezien. Maar het was er nog lang niet pluis. Wij waren nog zo'n 30 a 40 meter van die Engelse tank toen de Engelse ons met geweld achter de tank trokken en plat op de grond achter de tank duwden. We lagen er nog maar nauwelijks of daar kwamen de granaten maar nu weer van de Duisters. Het spookte weer van alle kanten. We hebben die nacht bij Lormans in een heel klein kamertje, dat helemaal midden in het huis lag gezeten, en veel tijds nog onder de tafel, want het rammelde weer flink. Afijn, die nacht ging ook weer voorbij en 's morgens zeiden we tegen elkaar: "Als vandaag de Tommies weer komen, dan gaan wij (Pijnenburg en ik) naar Neerkant want daar zullen ze wel .

bevrijdt zijn.” Neerkant was inderdaad vrij van Duitsers. Maar het liep heel anders dan wij ons hadden voorgesteld. Dit was ook onze bevrijding daar hebben we de laatste Duitsers gezien, de levende dan, want doden zouden we er nog genoeg zien. En de Tommies kwamen. En wij gingen naar Neerkant tenminste dat was de bedoeling. We kregen wat brood mee om te eten en we zouden ‘s avonds weer terug komen. Maar dat ging ook weet niet volgens plan. Wij gingen op stap tevoet natuurlijk. Van de Groeze richting Neerskanaaltje, en daar kwamen we in een bosje. Daarop een open plek midden in dat bosje kwamen we bij wel 13 tot 15 dode Duitse soldaten uit. Dood geschoten dat kon je goed zien, ze lagen her en der doorelkaar en enkele gewoon over elkaar. “Kijk eens hier,” zeiden we tegen elkaar en gingen gewoon verder. De oorlog had ons schijnbaar ook al immuun gemaakt voor alle ellende, ‘t was gewoon kijken. Zien en doorlopen. Wij kwamen aan de grote weg langs de Noordervaart en daar kwamen veel, heel veel Engelsen, Amerikanen, Schotten en god weet wat voor nog al meer, tevoet, met rupsvoertuigen, vrachtwagen of motor. Wij keken ons de ogen uit. Dat ging allemaal richting Helden. Wij moesten naar de brug over de Noordervaart., dus tegen die massa soldaten in de richting van Meijel. Er zat niets anders op, als gaan. Maar we zien wel wat er gebeurt. We keken duizenden soldaten in ‘t gezicht, maar er gebeurde niks totdat we aan de brug kwamen. Op de brug stond ‘n militair op wacht. Een neger, zo’n met dikke lippen, ‘n Zoeloe zeiden we. Die hield ons aan en wij moesten papieren laten kijken. Wij hadden ‘t persoonsbewijs nog bij ons en dat lieten we kijken. Hij snapte er niks van en wist eigenlijk ook niet goed wat hij moest doen. Maar hij gaf ons de papieren terug en zwaaide met z’n hand dat we verder konden gaan. Wij waren de brug over en dat ging Meijel in. Al gauw hadden we in de gaten dat er iets niet in orde was in Meijel. Wij hadden ons voorgesteld dat Meijel bevrijd was en dat was ‘t ook, maar er waren nergens mensen. Wat zal dat betekenen. Je ziet er geen een, waar zijn die mensen allemaal, wij wisten ‘t niet. Totdat we bij Mestrons op de Donk waren daar kwam iemand uit ‘t huis en die hield ons aan, tenminste dat meende die. ‘T begon zo:

“Hij waar komen jullie vandaan?”

“Wij uit Helden.”

“Wat komen jullie hier doen?”

“Wij gaan naar huis, naar Neerkant.”

“Jullie mogen hier niet zijn want heel Meijel is geëvacueerd.”

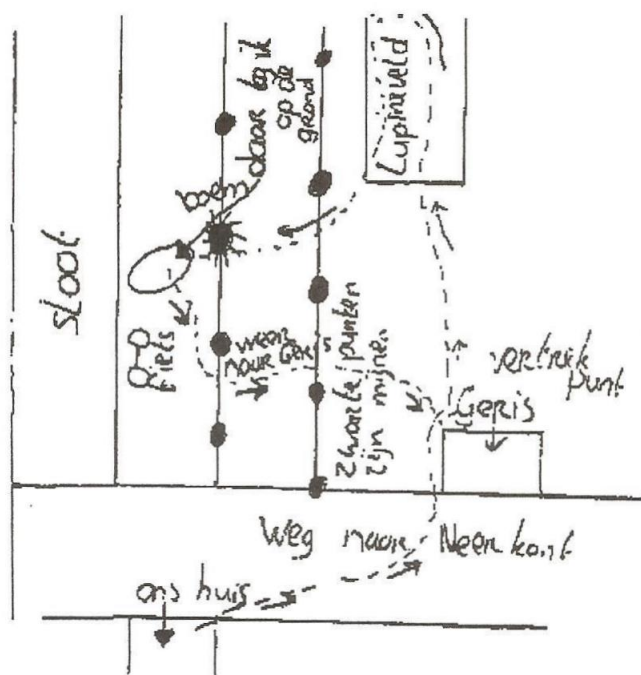
“Wat zeg je nou, daar wisten wij niets van en we gaan niet terug, want wij gaan naar huis.”

“Jullie gaan niet verder.”

“Dat hij verrekt.” en we liepen gewoon door.

We zaten weer tussen Hollanders en nou begonnen die ook nog te commanderen. Wij gingen verder Meijel in, en we kwamen bij Gooden in de Dorpsstraat daar was ‘t kantoor van de O.D. en daar ging het front. Ze hielden ons aan en wij moesten op ‘t matje komen. Daar begon de ondervraging weer, waar komen jullie vandaan enzovoort. Met ‘t gevolg dat wij niet verder mochten. Er werden posten uitgezet aan de bruggen, en daar stonden wij. Een van Giebkes Petraan begon ons zowat de huid vol te schelden, maar wij scholden terug, zóó dat de honden er geen brood van lusten, en Peeters droop af, wat ook maar goed was. ‘T begon ons de nek uit te hangen, dat die van Peeters ons de les wou lezen. Daar hadden wij schoon genoeg van. Er bleven de hele dag mensen komen die ook net als wij van Helden terug kwamen. Zo tegen de avond waren er 48. We hadden de hele dag niets te eten gehad, na wat gezanik kregen we een kug. Ik stond die in sneetjes te snijden, en die andere aten sneetje voor sneetje op tot de laatste snee (die hield ik voor mezelf). Tegen de avond kwam er een Engelse legerwagen en daar moesten wij met z’n allen op, en wij werden naar Bakel gebracht, naar een school of een gemeenschapshuis. Daar hebben we de nacht door gebracht. We kregen 2 dekens, 1 kop bouillon en 1 of 2 sigaretten. Wij hebben ons te barsten gelachen. We waren met een stel jonge kerels en nog wat meiden, en we waren bevrijdt. Dat ging er nog al ruig aan toe. De volgende morgen hoorden we dat wij naar België moesten gaan werken, of diegenen die in Deurne of Asten familie had mochten daar naar toe. Hannus Pijnenburg had in Asten een oom wonen en

die ging ook meteen door als een oom van mij, en zo doende konden wij om een uur of tien in Bakel afmarcheren richting Deurne. Dat was 'n hele trip tevoet. In Deurne aangekomen liepen we Tinus van de Mortel tegen het lijf. Dat was heel raar, we hadden elkaar een hele tijd niet gezien, en in die tijd deed al eens gauw de zonde dat hij dood was. Zo had Tinus horen zeggen dat ik dood was, en ineens zie je elkaar weer in levende lijve, dat doet je dan toch wel wat. Goed, we leefde nog en het moest weer verder. Van de Mortel nam ons toen mee naar Piet van de Mortel waar hij geëvacueerd was. Daar konden wij voor een nacht blijven. Er was eigenlijk geen plaats. Daar waren al meer vluchtelingen en 't zat meer als vol. De volgende dag gingen we weer op stap om onderdak voor de komende nacht te vinden. Bij een boer daar in de buurt lukte dat weer. Daar hebben we toen in een varkenshok gelegen met maar 1 deken, die hadden we van de jongens van Geris Greet gekregen. 'T was niet alles en Pijnenburg en ik zeiden tegen elkaar: "Morgenvroeg voor dat 't licht is zijn we hier weg, weer naar 'n ander adres." Jan van Nollekespietje die woonde ook in Deuren en die werd toen opgezocht. Daar konden we blijven en hij was bakker. We kregen een bed en goed te ten, dus dat zat wel goed. Daar nog een paar dagen geweest en toen kwam er een bericht dat we naar Neerkant konden. Daar waren we als de kippen bij en dat ging weer een grote legertrue op, richting Neerkant. Op de Heitrak werden we tegen gehouden door de O.D. We mochten niet met de wagen Neerkant in. Waarom weet ik niet. 'T was allemaal een beetje rommelig georganiseerd. Maar dat was niet erg, te voet kwamen we er ook wel. Zo zijn wij weer op de Schans gekomen. Maar dat vrouwvolk zat nog steeds in Helden, en die wisten niet waar wij gebleven waren. En dat had toch ook weer zo ongeveer een week geduurd, en die waren er ook niet gerust op. Wij zouden immers 's avonds weer in Helden zijn maar dat werd wel 1½ week. Bij aankomst thuis troffen we een grote bende aan. Bijvoorbeeld de gang lag vol beddegoed dat lag allemaal tegen de voordeur opgestapeld, daar hoefde je 's avonds maar zo in te duiken. En daar lagen we, na al wat we hadden meegemaakt, prinsheerlijk in. Pijnenburg ging pannekoeken bakken van water, meel en wat olie. Er werd niet zo nauw gekeken, als we maar wat te eten hadden was 't allang goed. We konden weer doen en laten wat we wilden en dat was die ongemakken graag waard. Maar er zou toch nog 't een en ander gebeuren. Er waren geen militairen meer, maar wat ze achter hadden gelaten was ook niet niks. De meeste soldaten onder de burger bevolking zouden nu gaan vallen. Want er lagen mijnen in de grond, en dat waren smerige dingen. Die zag je niet liggen, en als daar iemand op trapte, dan was 't altijd kasje 6. Dood. Om er maar een paar te noemen die ik goed kende. Harrie Geris liep op een mijn bij 't rapen van bosjes zilver papier. Die lagen overal. Dat had iets te maken met 't storen van 't doorgeven van signalen en verbinding met vliegtuigen enzovoort. Willem van Calis ging 'n huiwagen wortelen halen, en reed op een mijn. Hij had een splinter ijzer achter in z'n hoofd. Die is later nog een hele tijd bij ons in huis geweest, en ging ziender oog achteruit. Later is ie door 't Engelse Rode Kruis naar 't ziekenhuis in Weert gebracht, en is enkele dagen daarna overleden. Iemand van Verstegen en Heldens ook op een mijn gelopen en dood. Toon en Jan Flijnsen uit Meijel gingen bieten halen voor 't vee, en pang, allebei dood. Frans Verstappen had ook ergens iets met een mijn, dood. Pijls in Meijel 'n been af. Heusden Willem, Vieruitersten been af. Ik weet niet meer precies maar een aantal slachtoffers in Neerkant moet ergens in de buurt van de 15 liggen. Gerard Verstegen reed met paard en kar met turf geladen op een mijn. 'T hele spul kapot maar geen doden?. Sjang van de Vos reed ook op een mijn, paard gewond verder geen doden. Ik zelf ging eens m'n fiets halen, die had ik in een lupinen veld verstoppt. Eerst kon ik hem niet vinden. Toen ik terugkwam zag ik hem liggen aan de rand van de sloot. Dat ging verder zo: (zie volgende bladzijde.)

Bij Geris zeiden ze al: "Als die nog maar terug komt." Maar Willem kwam weer terug, met alle geluk van de wereld. Hoe ging dat? Ik hoorde wat krassen onder mijn klomp, en keek om. Daar begon iets te zakken net zoiets als 'n sigaret in een asbak. En net zoals zo vaak in de oorlog, op slag tegen de grond. Dat was mijn geluk. Pas later bleek dat ik 2 keer dwars door de mijnen linie was gelopen, maar daar wist ik toen niks van. Zo zie je maar, je moet een berg geluk hebben. Er stond bij ons in de buurt ook een kanon, dat ze achter hadden gelaten. Daar zaten we op een keer weer aan te frunniken (we waren daar al eens meer geweest). Toen dat ding in een keer afging. Die kogel floot op de Heitrak aan, en een knal gaf dat. We kregen er een paar grote ogen van, en maakte dat we weg kwamen. Zo ook eens met een steekhandgranaat, die hadden we achter in roggemijt, in de spaken van een ouwe fiets vast gezet, en daar een touw aan vast gemaakt. Dan gingen we aan de andere kant van die roggemijt staan en trokken dat ding af. Efkes wachten en dan PAAAAAF daar ging dat ding. We waren echte klootzakken aan 't worden. Er lagen overal geweren en minutie bij de vleet, en er liepen hier en daar konijnen. Je snapt hoe dat ging. Er lagen ook een stuk of tien kapotte tanks (pantserwagens). 'T is niet voor niets dat er een weg is die de naam vuurlinie gekregen heeft. Daar schijnt in de oorlog ook zo het een en ander gebeurt te zijn. Er zat van alles in en op, maar toen wij daar naar toe durfden was 't meeste al weg. Er waren die kruiwagens vol mee naar huis namen, met van alles en nog wat. Wij waren toen met 2 jonge kerels bijeen. Geen vrouwvolk, geen gezag, geen politie, 't leek wel op 't Wilde Westen. We hadden ook nog een paar flessen jenever onder 't puin zitten. Die kwamen nog uit Duitsland, die hadden we al lang. Maar door de oorlog en 't vluchten waren die mooi blijven liggen. Toen we eens gingen kijken of die er nog waren, vonden we ze ook nog en de stop eraf doen was een koud kunstje, en daar gingen we. Een uur daarna, lagen we allebei in de gang, op dat beddenspul, en ziek, ziek waren we. We waren net 'n paar reigers als we meenden dat we naar de wc moesten, dan waren we al een kwartier te laat, maar dat ging zo niet langer meer. Dat vrouwvolk moest naar huis komen. 'T werd te gek. Dat was ook eerder gezegd als gedaan, want we mochten niet over de brug. We gingen eens met Sjeng van Deurse praten, die was bij de A.Z.L. en die had in de oorlog een paar dagen bij ons in de kelder gezeten. En dat verteld, weet je wat Sjeng zei?: "Kom vanavond om 8 uur maar naar de brug, dan sta ik op wacht en kijk wel even de

andere kant op,” en zo kwamen we in Helden. De dames hadden ‘t ook allemaal overleefd en dat er ‘n verteld moest worden, kun je wel begrijpen. We moesten in Helden papieren gaan halen voor over de brug te mogen, en toen kon de hele club mee terug naar de Neerkant. Toen konden wij beginnen aan ‘t opruimen van de rommel en weer alles op orde brengen. Dat heeft nog ‘n hele tijd geduurd, maar daar zijn we ook weer doorheen gekomen. We waren weer thuis en dat was ‘t voornaamste. Buiten begonnen ze de troep ook op te ruimen. Zo moesten bijvoorbeeld de Duitse krijgsgevangenen de mijnen opruimen. Eerst werden die opgezocht met detectors en als dat gebeurd was dan moesten die mensen wel met 20 a 30 man in de rij, schouder aan schouder over dat land, met een ijzeren prikker, voetje voor voetje de hele grond af. Toen dat allemaal gebeurd was kwam er ‘n Duitser met ‘n tractor, en die moest de zaak omploegen. Later werden die mijnen opgeblazen. Dat knalde zo hard, dat ‘t leek of ‘t hele huis tegen mekaar dichtklapte. Dat waren zogenaamde tankmijnen die hadden de grote van een grote koekepan, met een deksel erop. De mijn waar ik op gelopen ben had de grote van een inmaakfles van een liter, was dubbelwandig met een halve centimeter tussenruimte, en in die ruimte zaten 280 kleine stukjes ijzer van ongeveer ½ centimeter. Als zo’n ding ontplofte vlogen die overal in ‘t rond. Dat waren smerige dingen voor mensen. En zo’n stukje ijzer heeft Willem van Calis getroffen, en dat is z’n dood geweest net zo als voor veel andere mensen. ‘T heeft nog lang geduurd voordat ons huis weer opgebouwd was. Oorzaak: Er was onenigheid tussen architect en wederopbouw. Maar aan alles komt een einde. Zo ook aan de belevenissen in een oorlog, hoewel ze nooit meer uit je geheugen gaan. Zo komt er ook een einde aan dit schrijven. bewaar ‘t goed voor kinderen, kleinkinderen enzovoort als herinnering aan de oorlog 1940-1945. Pappa Franssen. Die grote man midden op de foto is de vader van Henk en Gerard van de Kraan die jammerlijk verongelukte en door brand omkwam in de oorlog.

Op 12 augustus 1946 bezocht koningin Wilhelmina Meijel. Op deze foto is ze in gesprek met de familie Van de Kraan op de Hof te Meijel.

Als u dit gelezen hebt wilt u dan zo goed zijn om uw naam op de volgende bladzijden te zetten, om zo een inzicht te krijgen door hoeveel mensen deze aantekeningen gelezen zijn. Waarvoor mijn hartelijke dank.

W.J.L. Franssen
Limburgseweg 1
5758 RR Neerkant
Tel. 04766-1609

J.S.

Ook al gaat uw verhaal over een niet zó'n mooie periode in ons leven, ik heb het toch met grote aandacht gelezen. Daarnaast heb ik er praktisch gebruik van kunnen maken bij het schrijven van het boek Oorlogsjaren 1940-1945 in de Gemeente Duenen. Heel hartelijk bedankt daarvoor.

Grimbergen

Tom Hoefnagels. Heden

Ik heb nog nooit ergens zo treffend de periode
 van okt-nov 1944 met gewone woorden van
 schreeven gezien als in dit herinneringsboek.
 Vooral de schrik en onzekerheid goed geraakt.
 Eijn Slomme
 (Tijde voor Nubi)

L.F.
 Dit alles genoteerd, zonder te
 bespelen in Prachtig idee by ontra
 stuk geschiedenis.

 Feat '28 G.A. En
 Heer